

Frivillig revision

En kvalitativ studie av faktorer för och emot frivillig revision

Iréne Andersson

Pro gradu-avhandling i redovisning

Handledare: Thomas Carrington

Fakulteten för samhällsvetenskaper och ekonomi

Åbo Akademi

Åbo 2022

ÅBO AKADEMI – FAKULTETEN FÖR SAMHÄLLSVETENSKAPER OCH EKONOMI

Abstrakt för pro gradu-avhandling

Ämne: Redovisning	
Författare: Iréne Andersson	
Arbetets titel: Frivillig revision- En kvalitativ studie av faktorer för och emot frivillig revision	
Handledare: Thomas Carrington	
Abstrakt: <p>Den är nu 15 år sedan revisionslagen ändrades till att det blev frivilligt för företag under vissa gränsvärden att använda sig av revisor. Trots detta finns det fortfarande företag som frivilligt använder sig av revision, medan majoriteten har valt att avstå. Syftet med denna avhandling är att undersöka vilka de vanligaste anledningarna till att småföretag väljer att använda sig av frivillig revision samt vilka de vanliga anledningarna till att avstå är.</p> <p>I avhandlingens inledande del behandlas Finlands revisionshistoria och det EU direktiv som ledde till att medlemsländerna i EU började tillämpa frivillig revision. Även övriga EU länders gränsvärden lyfts upp. De gränsvärden som i dag används i Finland är en omsättning på 200 000 euro, balansomslutning 100 000 euro samt medeltalet antal anställda under året 3. Ifall inte två av dessa uppfylls under två räkenskapsperioder efter varandra är företaget inte skyldig att använda sig av en revisor. I den teoretiska referensramen lyfts främst intressentteorin upp och även tidigare forskning kring frivillig revision.</p> <p>Kvalitativa intervjuer utfördes med nio olika företag där tre av företagen använde sig av frivillig revision och resterande har valt att avstå. Resultatet analyseras med stöd av intressentteorin och tidigare forskning inom området. Resultatet av undersökningen visade att de vanligaste anledningarna till att avstå är att nyttan med revision inte överstiger kostnaden, en extern redovisare används samt att den interna kontrollen redan är tillräcklig. De vanligaste anledningarna till att välja frivillig revision är för att verifiera den interna redovisningen, att det är en vanesak samt för att få rådgivning från revisorn.</p>	
Nyckelord: Frivillig revision, revision, småföretag, extern redovisning, intressentteori, intressenter	
Datum: 9.5.2022	Sidantal: 60 sidor

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Introduktion.....	1
1.2	Problemområdesbeskrivning.....	2
1.3	Syfte och frågeställning	5
1.4	Avgränsning.....	5
1.5	Arbetets disposition	6
2	Teoretisk referensram	7
2.1	Bakgrund.....	7
2.1.1	Revisionens syfte	7
2.1.2	Revisionshistoria.....	8
2.1.3	Konsekvenser av frivillig revision	10
2.2	Intressentteorin.....	12
2.2.1	Ägarna.....	14
2.2.2	Kreditgivare	14
2.2.3	Skatteverket.....	15
2.2.4	Övriga intressenter	15
2.2.5	Kritik mot intressentteorin	15
2.3	Agentteorin	16
2.4	Sammanfattning av teorin	18
3	Tidigare forskning.....	20
3.1	Tidigare forskning inom området	20
3.2	Sammanfattning av tidigare forskning.....	22
4	Metod.....	23
4.1	Vetenskapliga forskningsmetoder.....	23
4.2	Metodval	23
4.3	Datainsamlingsmetod.....	24
4.4	Urval	25
4.5	Genomförande.....	25
4.6	Reliabilitet och validitet/trovärdighet och äkthet	26
5	Empiri	28
5.1	Presentation av företagen.....	28
5.1.1	Företag A	28
5.1.2	Företag B.....	28
5.1.3	Företag C.....	29
5.1.4	Företag D	29
5.1.5	Företag E.....	29

5.1.6	Företag F	29
5.1.7	Företag G	30
5.1.8	Företag H	30
5.1.9	Företag I.....	30
5.2	Resultat	31
5.2.1	Kostnad för revisionen	31
5.2.2	Intressenter	32
5.2.3	Extern redovisningsbyrå	36
5.2.4	Revisionsberättelsen.....	37
5.2.5	Vanesak.....	38
5.2.6	Revisorns övriga uppgifter.....	39
5.2.7	Gränsvärden	40
5.3	Sammanfattning	41
6	Resultatanalys och diskussion.....	43
6.1	Intressentteorin.....	43
6.1.1	Kreditinstituten som intressent.....	44
6.1.2	Skattemyndigheterna som intressent.....	45
6.1.3	Övriga intressenter	46
6.2	Tidigare forskning.....	46
6.2.1	Agentförhållande.....	47
6.2.2	Spritt ägandeskap	48
6.2.3	Storleken på företaget	49
6.2.4	Intern kontroll	50
6.2.5	Kostnad i relation till nytta.....	50
6.3	Övriga faktorer.....	51
7	Slutsats	52
7.1	Sammanfattning	52
7.2	Studiens begränsningar	54
7.3	Bidrag till forskningsområdet	54
7.4	Förslag till fortsatt forskning.....	55
	Källförteckning.....	56
	Bilaga 1 Intervjuguide.....	60

Bilagor:

Bilaga 1: Intervjufrågor

Figurförteckning

Figur 1 - Intressentmodellen

Tabellförteckning

Tabell 1 - Gränsvärden för frivillig revision

Tabell 2 – Presentation av företagen

Tabell 3 - Presentation av resultat

1 Inledning

I detta inledande kapitel kommer en introduktion till ämnesområdet att ges. Därefter kommer jag att ge en problemområdesbeskrivning. Kapitlet avslutas med att syftet presenteras, forskningsfrågan ges samt att avhandlingens avgränsningar och disposition presenteras.

1.1 Introduktion

Under slutet av 1800-talet när en ny aktiebolagslag antogs började den lagstadgade revisionens era. Det nya behovet av revision kom från att ägarskapet och ledningen i företagen började skilja sig åt, och en mer oberoende revision skulle leda till att ägarna kunde lita mer på de finansiella rapporterna. När Finland blev självständigt genomfördes stora juridiska reformer och flera ändringar i aktiebolagslagen. En förändring blev att vissa företag behövde anlita en auktoriserad revisor; tidigare hade det inte funnits något krav på att en revisor bör vara legitimerad. Auktoriseringen av revisorer flyttades till centralhandelskammaren och vid den här tidpunkten fanns enbart 30–40 auktoriserade revisorer i Finland (Apajalahti, Suomen tilintarkastajat, 2017). Ännu i början av 1980-talet var den skattemässiga aspekten den viktigaste med bokslutet, men lättnader i skattelagstiftningen ledde till att bokslutet också skulle börja tillgodose aktieägarnas behov. På 1940-talet var planen att anta en separat revisionslag men det var först 1995 som Finland fick en sådan. I början av 2000-talet hade antalet revisorer vuxit till över 1500 från de 30–40 som fanns i slutet på 1930-talet. År 2016 flyttades tillsynen av revisorer från Centralhandelskammaren till Patent- och registerstyrelsen (Apajalahti, Suomen tilintarkastajat, 2017).

Eftersom Finland tillhör EU påverkas den finska lagstiftningen också av de direktiv och förordningar som EU utfärdar. År 2006 utfärdade den europeiska kommissionen ett direktiv som skulle leda till en harmonisering av kraven som ställs på lagstadgad revision i medlemsländerna. Syftet var att minska på småföretagens administrativa uppgifter och kostnader eftersom småföretagens andel inom EU utgör 99 % av alla företag och står för två tredjedelar av alla arbetstillfällen. I många småföretag är det samma personer som är ägare och sitter i ledningen. Därför finns det sällan något

behov av att en tredje part granskar de finansiella rapporterna ur ett aktieägarperspektiv. Enligt EU-direktivet bör små företag som befrias från lagstadgad revision definieras enligt genomsnittlig personalmängd, balansomslutning och nettoomsättning. Enligt direktivet är ett småföretag ett företag som inte överskrider två av följande kriterier: balansomslutning 4 miljoner euro, nettoomsättning 8 miljoner euro och genomsnittligt anställda 50. Medlemsländerna får besluta om strängare regler än direktivet, däremot får de inte tillämpa mildare regler (2013/34/EU, 2013).

I Finland antogs en ny revisionslag 2007 där småföretag från 1 juli 2007 blev befriade från lagstadgad revision. Gränsvärdena fastställdes till balansomslutning 100 000 euro, omsättningen 200 000 euro och medeltalet antal anställda högst tre. Om två av dessa tre överskrids under räkenskapsperioden och tidigare räkenskapsperiod måste företaget anlita en revisor (Revisionslagen, 1141/2015).

Frivillig revision bland småföretagen är fortfarande ett ämne som diskuteras även om det är över 15 år sedan lagförändringen trädde i kraft. Det finns olika viljor bland olika aktörer i samhället och syftet med revisionen kan variera beroende på vilken användare av revisionen det handlar om.

1.2 Problemområdesbeskrivning

Eftersom revision är frivilligt för de företag som inte uppfyller vissa gränsvärden är det upp till ägarna i företaget själv att bestämma om de vill anlita en revisor eller inte. Nyttan av revisionen bör vara större än vad motsvarande kostnad är för revisionen. För ett litet företag kan revisionen kosta mellan 500–2000 euro (Airaksinen, 2020) och kan man spara på denna kostnad och använda pengarna till att utveckla verksamheten i stället är det till fördel för företagaren. Dessutom innebär revision också mera administrativt arbete för företagen. Den extra kostnaden och den extra tid som går åt till administrativt arbete är oftast det som anses vara nackdelen med frivillig revision ur företagarens perspektiv. EU direktivet (2013/34/EU) skapades för den anledningen också, det vill säga för att minska kostnader och administrativa bördor för småföretagare inom EU.

Även fast de minsta företagen inte enligt lag är tvungna att anlita en revisor var det ändå 30 % av företagen som gjorde det året efter den nya lagen trädde i kraft (Ojala, Collins, Kinnunen, Troberg, & Niemi, 2016). Det här tyder på att en del företag anser att det finns tillräckligt starka argument för att anlita en revisor och betala för det även fast det är frivilligt.

De gränsvärden som Finland använder idag är mycket lägre än de maximivärden som EU fastställt. År 2016 försökte man få till en lagändring som innebar att alla mikroföretag skulle omfattas av frivillig revision där gränsvärdena är balansomslutning 350 000 euro, omsättning 700 000 euro och medeltalet av anställda 10 personer. Lagförslag gick inte igenom men arbets- och näringsministeriet tillsatte i stället en arbetsgrupp som skulle utreda möjlighet till lättare granskning för mikroföretag. Syftet är att ta fram en ny lag där mikroföretag har möjlighet att använda sig av lättare granskning i stället för revision. I arbetsgruppen ingick olika ministerier, myndigheter, intresseorganisationer och revisionsbranschen. I arbetsgruppen fanns en del meningsskiljaktigheter och vissa ansåg fortfarande att gränsvärdena borde höjas eftersom Finland har så låga gränser jämfört med övriga EU (Arbets- och näringsministeriet, 2020).

Enligt ekobrottsmyndigheterna i Sverige har man sett en ökning av felaktiga årsredovisningar efter att revisionsplikten slopades och bolagsverket har fått mera arbete eftersom kvaliteten på de finansiella rapporterna har försämrats. Ekobrottsmyndigheterna har dock inte hittat något samband mellan företag som valt bort revision och högre mängd ekobrott däremot menar man att avskaffande av revision är en riskfaktor för ekobrott (Sjöström, 2018).

Revisionsplikten slopades för de minsta företagen för att minska på de administrativa bördorna på företagen. Gränsvärdena som sattes har kritiserats på olika sätt och enligt Itonen (2017) är det svårt eller till och med omöjligt att övervaka att gränsvärdena följs. Anledning till att företagare inte anlitar revisor fast de enligt lag är tvungna kan enligt Itonen (2017) vara på oavsiktligt på grund av okunskap eller avsiktligt.

Agentteorin och förhållandet mellan ett företags ägare och ledning brukar ofta användas för att förklara behovet av revision. Detta beror på att revision främst finns till för aktieägarna i ett företag (FAR, 2006). I större företag där företagsledningen

och ägarna är olika personer kan behovet av revision förklaras med denna teori. I mindre företag är ofta ledningen och ägaren samma person och därför uppstår inte samma problem som i större företag. Det finns också andra aktörer än ägarna som är intresserade av att ett företags finansiella rapporter är korrekta. Grupper eller individer som påverkas av ett företags beslut brukar kallas intressenter. Ett företags intressenter förutom ägarna är bland annat anställda, kunder, leverantörer, kreditinstitut, Skatteverket osv. Behovet av revision kan således också förklaras med hjälp av intressentteorin när det kommer till mindre företag. Det är viktigt att ha en bra relation till intressenter och för småföretag är banken en viktig intressent, detta beror på att finansieringssystemet för småföretag i Finland och i Europa är väldigt bankorienterat. Över 70 % av företagen får sin finansiering från banken, motsvarande siffra i USA är 20 %. En stor del av alla arbetstillfällen i Finland kommer från småföretag och småföretagen är viktiga för Finlands ekonomi. På grund av detta är det av stor vikt att finansieringen för småföretag fungerar. Ungefär 50 % av alla små- och mikroföretag i Finland använder sig av extern finansiering. Eftersom det finns begränsade alternativ för små företag då det kommer till att söka om extern finansiering är banken är den absolut vanligaste källan till finansiering (Pylkkönen & Savolainen, 2013). Tidigare forskning av bland annat Knechel, Niemi och Sundgren (2008) visar att bankerna tenderar att lita mer på reviderade bokslut. En anledning till att använda sig av frivillig revision kan således vara för att det är ett krav eller ett önskemål från intressenternas sida.

Tidigare forskning av bland annat Niemi, Kinnunen, Ojala, och Troberg (2012, s. 169–196) visar att det finns ett antal olika faktorer som inverkar vid valet av frivillig revision. Vanliga faktorer är storleken på företaget, behovet av utomstående finansiering, ett behov av att verifiera den interna kontrollen samt att förbättra kvaliteten på företagets finansiella rapporter. Fem huvudsakliga faktorer för frivillig revision som Ojala m.fl. (2016) kommer fram till i sin undersökning är att företaget inte har ekonomiska svårigheter, spritt ägandeskap, för en ökad trovärdighet för skatterapporteringen, att företaget växer samt att företaget anlitar en revisor på grund av intressenterna. Eftersom Finland har så pass låga gränsvärden för frivillig revision väljer ändå majoriteten av företagen bort frivillig revision eftersom företagen är så pass små.

Man kan således konstatera att det finns olika åsikter kring frivillig revision i samhället och i slutändan är det företagarna som är under gränsvärden som själva bestämmer ifall de ska anlita en revisor eller inte. I denna studie kommer jag främst att utgå från företagarnas synvinkel och vad som kan tänkas förklara efterfrågan på frivillig revision bland egen- och småföretagare. Genom att använda mig av kvalitativ metod vill jag skapa förståelse för vilka åsikter småföretagare har kring frivillig revision och vilka argument som finns för att välja att avstå från revisionen eller för att välja frivillig revision.

1.3 Syfte och frågeställning

Syftet med denna avhandling är att skapa förståelse för vad som påverkar företagarna vid valet att använda sig av frivillig revision alternativt avstå. Avhandlingen utgår från företagarnas synvinkel på ämnet, men kan till fördel även användas av utomstående aktörer så som revisorer för att förstå hur företagarnas tänker. Genom en kvalitativ forskningsmetod vill jag försöka förstå hur småföretagarnas tankar går gällande frivillig revision och vilka faktorer som inverkar vid valet av att anlita en revisor eller inte. Genom att använda en kvalitativ forskningsmetod och utföra intervjuer med företagare kan jag på ett bredare plan skapa en förståelse för hur företagarna tänker och agerar i frågan gällande frivillig revision.

Avhandlingens frågeställning lyder således:

- *Vilka faktorer påverkar valet att använda sig av frivillig revision alternativt avstå från frivillig revision?*

1.4 Avgränsning

Avhandlingen kommer att avgränsas till att enbart gälla de företag som har möjligheten att välja om de vill avstå revision. Det vill säga de företag som är under gränsen för frivillig revision enligt revisionslagen. I övrigt kommer företag ur olika branscher att representeras. En annan avgränsning är att samtliga företag som deltar i undersökningen är verksamma i ett mindre samhälle.

1.5 Arbetets disposition

I det inledande kapitlet presenteras bakgrunden till ämnet, problemområdesbeskrivning, arbetets syfte, frågeställning och slutligen arbetets avgränsning. I det andra kapitlet presenteras den teoretiska referensramen, kapitlet inleds med att en kort bakgrund till revision ges och därefter lyfts agentteorin och intressentteorin upp. I kapitel tre presenteras relevant tidigare forskning inom området. Kapitel fyra behandlar vilken metod som valts för undersökningen, hur data har samlats in, hur urvalet har gjorts samt hur undersökningen genomförts. Kapitlet avslutas med att avhandlingens reliabilitet och validitet diskuteras. Den empiriska delen presenteras i kapitel fem där kapitlet inleds med en kort beskrivning av samtliga deltagande företag, följt av resultatet av intervjuerna. I kapitel sex analyseras resultatet med hjälp av intressentteorin och tidigare forskning. I det sista kapitlet sammanfattas avhandlingen och förslag till fortsatt forskning ges.

2 Teoretisk referensram

I detta kapitel behandlas revisionens syfte och hur revisionen har utvecklats under åren, och därefter lyfts relevanta teorier och begrepp kopplade till revision upp. Det finns ett antal olika teorier som kan förklara olika syn på varför revision anses vara nödvändigt och vilken nytta revisionen kan ha för olika användare av revisionen. Denna avhandling kommer främst att utgå från intressentteorin men även agentteorin lyft upp till viss del, eftersom agentteorin oftast brukar användas för att förklara behovet av revision, även i tidigare forskning har agentteorin ofta använts.

2.1 Bakgrund

I nedanstående stycke kommer jag att kort lyfta upp lite bakgrund till ämnet där revisionens syfte först kort behandlas. Därefter följer lite revisionshistoria som visar hur revisionen utvecklats under åren. Slutligen kommer lite information om vilka konsekvenserna har blivit av att revision blev frivilligt för de minsta företagen.

2.1.1 Revisionens syfte

Det främsta målet med en revision är att ge en revisionsberättelse och det görs genom att en revisor planerar, granskar, bedömer och uttalar sig om ett företags bokföring, förvaltning och årsredovisning (FAR, 2006). Ett revisionspliktigt bolag bör ha en auktoriserad revisor, för att bli en auktoriserad revisor behövs högskole- eller universitetsstudier, praktisk erfarenhet på tre år samt avlagt revisorsexamina (PRH, 2021).

Revisionen görs främst för ägarnas och intressenternas skull. Viktiga intressenter som har ett intresse av att företagets finansiella rapporter är korrekta är bland annat kreditgivare, kunder, leverantörer, anställda, stat- och kommun. Ägarna och intressenterna bör kunna lita på att den finansiella information som styrelsen och VD har ansvar för och lägger fram är korrekt. Om de finansiella rapporterna granskas av en tredje part det vill säga en revisor så ökar trovärdigheten för informationen. (FAR, 2006).

Revisorn skall enligt kapitel 3 §1 i revisionslagen granska en sammanslutning eller stiftelses bokföring, bokslut samt förvaltning. Efter en slutförd revision skall revisorn

göra en revisionsanteckning i bokslutet och hänvisa till revisionsberättelsen. I en revisionsberättelse bör det framkomma huruvida bokslutet ger en rättvis bild av sammanslutningens ekonomiska ställning, att bokslutet uppfyller lagstadgade krav, att verksamhetsberättelsen har upprättats på korrekt sett samt om uppgifterna i verksamhetsberättelsen och bokslutet är enhetliga. En revisor bör också iaktta god revisionssed och utföra sina arbetsuppgifter på ett objektivt sätt (Revisionslag 1141/2015).

2.1.2 Revisionshistoria

Att revisionen utvecklats har ofta berott på olika finanskriser eller misslyckanden inom affärsvärlden. I slutet på 1800-talet sålde företag i Storbritannien ut andelar i företaget för att få in kapital, detta ledde till att en tredjedel gick i konkurs. För att i framtiden kunna försäkra att rapporterna som företagen skrev var korrekta, blev företagen i Storbritannien tvungna att anlita en revisor från 1900. Efter krisen i Asien i slutet på 90-talet bildades 12 internationella standarder eftersom man ansåg att krisen berodde på bristen av gemensamma standarder inom det finansiella området. En av dessa 12 standarder som bildades var ISA, det vill säga international standards of auditing. Enron skandalen 2001–2002 i USA ledde i sin tur till att det tillsattes en revisorstillsyn i USA (Carrington, 2014).

År 1910 hotades hela finska banksystemet på grund av den dåvarande utlåningspolitiken. Den externa revisionen hade utförts av företagsledare som hade ett egenintresse i att förhindra att företagen gick i konkurs och att banksystemet skulle hotas. På grund av detta fanns ett behov av en mer professionell och oberoende revision, på 1920-talet utfördes stora juridiska reformer som resulterade i att vissa företag blev tvungna att börja anlita en auktoriserad revisor. På grund av dessa reformer hade revisionen utvecklats till ett starkt yrke i slutet av 1940-talet, denna nya revision accepterades av både offentliga myndigheter och allmänheten (Apajalahti, Suomen tilintarkastajat, 2017).

I början av 2000-talet beslöt dock EU att det bör ske en harmonisering av revisionsplikten inom medlemsländerna. Detta berodde främst på att man inom EU ansåg att man bör arbeta för att öka tillväxten bland småföretag inom unionen. Det första EU direktivet gällande minskning av administrativa bördor för småföretag

utkom år 2006 (2006/43/EC) och ersattes 2013 av ett nytt direktiv 2013/34/EU. I direktiven framkommer bland annat att företag under vissa gränsvärden inte behöver använda sig av en revisor. Företag av allmänt intresse alltid bör använda sig av revision oberoende av storlek. Till företag av allmänt intresse hör företag som är börsnoterade, kredit- och försäkringsbolag samt övriga företag som i medlemsstaterna klassificeras som företag av allmänt intresse.

De gränsvärden som EU har satt som högst tillåtna är omsättning 12 miljoner, balansomslutning 6 miljoner och medeltalet anställda 50, men det är enbart fem länder inom EU som tillämpar de högsta gränsvärden. I nedanstående tabell kan man se hur Finlands grannländer samt några slumpmässigt utvalda länder fastställt sina gränsvärden för år 2021. (Accountancy europe, 2021).

Land	Omsättning	Balansomslutning	Anställda
Malta	93 000€	46 600	2
Finland	200 000€	100 000€	3
Sverige	300 000€	150 000€	3
Norge	625 000€	2 500 000€	10
Danmark	1 075 000€	537 000€	12
Danmark	12 000 000€	6 000 000€	50
Island	12 000 000€	1 400 000€	50
Tyskland	12 000 000€	6 000 000€	50

Tabell 1 Gränsvärden för övriga EU länder. Danmark har två olika gränsvärden eftersom de företag som uppfyller de lägre gränsvärden kan välja mellan revision och en utökad granskning. (Accountancy europe, 2021)

Som man kan se har både Finland och Sverige låga gränsvärden. Endast i Malta är gränsvärden lägre än Finlands och på Cypern tillämpas inte frivillig revision över huvud taget. Detta kan leda till en konkurrensnackdel för företagen i Finland och Sverige jämfört med övriga Europa. Anledningen till att så pass låga gränsvärden valts är värdet på revisionen värderas högt och man vill bibehålla tilliten till företagens finansiella rapporter. I stället för att revisionen i första hand ska finnas till för aktieägarna har det blivit som en kontrollfunktion för hela samhället skriver man i tidningen balans. De finska skattemyndigheternas åsikt är också att gränsvärden inte

skall höjas eftersom revision bidrar till en minskning av aktiviteter i gråzonen (Lennartsson, 2021).

2018 tillsattes en arbetsgrupp i Finland som skulle bereda ett lagförslag för att höja de låga gränsvärdena för frivillig revision, förslaget var att gränsvärden för frivillig revision skulle höjas till balansomsättning på 350 000 euro, omsättning 700 000 euro samt ett genomsnittligt antal anställda på 10. Dessa gränsvärden är fortsatt lägre än maximivärden enligt direktivet från EU, men en markant förhöjning från de tidigare gränsvärden (Arbets- och näringsministeriet, 2020). I Finland fanns år 2020, 360 818 företag av dessa företag sysselsatte 94,3 % färre än 10 personer och kategoriseras som mikroföretag (Statics Finland, 2020) mikroföretagen är alltså en viktig del av Finlands ekonomi. Regeringen beslutade att inte lämna över propositionen till riksdagen utan i stället tillsattes en ny arbetsgrupp som skulle utreda möjligheten till lättare granskning i stället för revision för de minsta företagen. Vissa ansåg att traditionell revision är för överdimensionerat för småföretagen.

Syftet med att ta i bruk en lättare granskning är att minska lagstadgade förpliktelser för mikroföretag men att samtidigt behålla en viss trygghet som revisionen ger. Möjligheten att välja frivillig revisor för finns kvar men en möjlighet att använda sig av lättare granskning tillkommer. Lättare granskning skulle baseras på den internationella standarden ISRE 2400 men med ett tillägg om att skatteuppgifterna som deklarerar också bör granskas (Arbets och näringsministeriet, 2020).

2.1.3 Konsekvenser av frivillig revision

Riksrevisionen i Sverige har utfört en granskningsrapport (RIR 2017:35) över vilka följder avskaffandet av lagstadgad revision för de minsta företagen har fått. Syftet med avskaffandet av lagstadgad revision var att minska kostnader och administrativa bördor för företagen. Detta skulle i sin tur skulle leda till att företagens konkurrenskraft skulle öka och att tillväxten och antal anställda i företagen skulle öka. Samtidigt var man var rädd för att avskaffandet av revisionsplikt skulle leda till att skatteintäkterna minskar, ökad ekonomisk brottslighet samt sämre kvalitet på redovisningen.

Resultatet av granskningen visade att tillväxten i de företag som valt bort revision inte har ökat. Lönsamheten i företagen blev heller inte bättre även fast företagen fick en kostnadsbesparing i samband med att kostnaden för revision försvann. Att

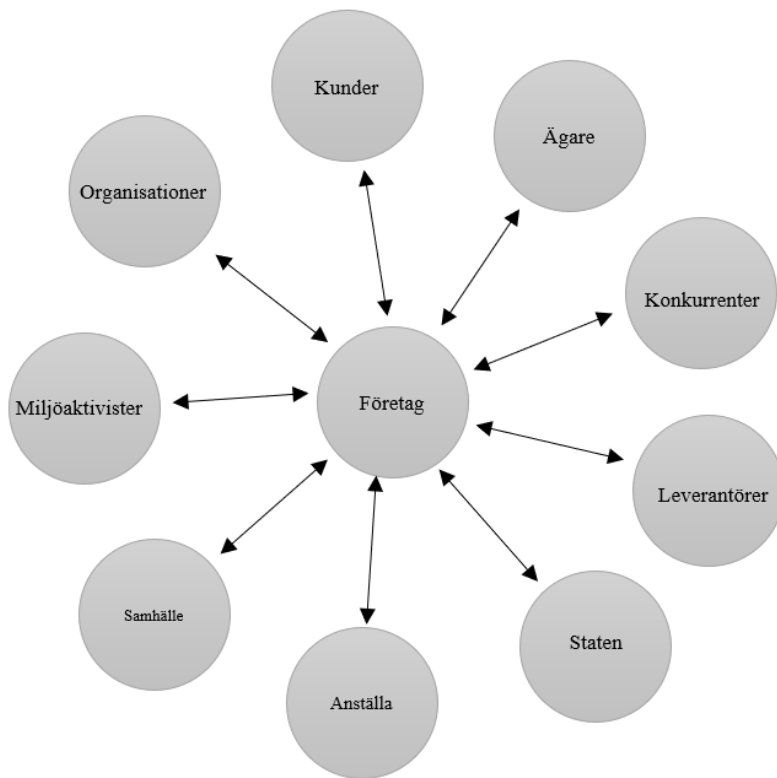
revisionsplikten togs bort innebar också att det blev svårare att kontrollera och få insyn i de företagen som väljer bort revision, det här innebär också att det blir svårare för myndigheter att upptäcka ekonomisk brottslighet. En annan konsekvens av lagändringen blev att kvaliteten på företagens finansiella rapporter försämrades. Detta blir ett problem för intressenterna enligt riksrevisionen eftersom det blir svårare att göra bedömningar baserat på felaktiga eller bristfälliga årsredovisningar. Att tillväxttakten bland företag som valt bort revision är sämre än hos de företagen som använder sig av frivillig revision kan tyda på att företaget redovisar lägre vinst för att minska på skatten. Att revisionsplikten togs bort har dock lett till att allt fler aktiebolag har bildats än tidigare (RIR 2017:35).

I en ny forskning av Sven-Olov Daunfeldt och Niklas Rudholm (2021) har forskarna analyserat dessa myndighetsrapporter som visat på att slopad revisionsplikt har lett till ökad ekonomisk brottslighet samt minskad tillväxt bland företagen. På grund av dessa myndighetsrapporter vill ekobrottsmyndigheterna och bolagsverket i Sverige återinföra obligatorisk revisionsplikt på samtliga bolag i Sverige. Daunfeldt och Rudholm (2021) påstår dock i sin forskning att dessa myndighetsrapporter saknar vetenskaplig grund. Forskarna menar att ekobrottsmyndigheterna redan innan de skrev sin myndighetsrapport hade en tydlig åsikt i frågan kring att lagstadgad revision för alla företag är ett effektivt sätt att bekämpa ekonomisk brottslighet och därför valt att tolka resultatet på ett opartiskt sätt. Daunfeldt och Rudholm (2021) hittar inga statistiskt signifikanta skillnader som tyder på att företag som valt bort revision skulle vara överrepresenterade bland bolag som håller på med ekonomisk brottslighet. Även i Riksrevisionens rapport om att slopad revisionsplikt inte skulle leda till ökad tillväxt påstår Daunfeldt och Rudholm (2021) att rapporten är missvisande. Detta eftersom de företag som väljer att behålla revisionen kan ha högre tillväxt eftersom de förväntar sig att växa och därför behåller revisionen eftersom de vet att inom några år kommer företaget inte längre att vara under gränsvärden. Tillväxten har således ingenting att göra med huruvida en revisor används eller inte utan det beror snarare på att det är ett medvetet val att behålla revision eftersom företaget har sådana tillväxtplaner att det inte skulle vara lönt att välja bort revisionen enbart för några år.

Diskussioner kring huruvida gränsvärdena skall höjas eller sänkas går varma runt om i Europa. Bland annat på grund av de myndighetsrapporter som tagits fram i Sverige har Sverige planer på att sänka de gränsvärden som de har i dagens läge. Även Italien har planer på att sänka de gränsvärden som de har i dagens läge. Under åren 2016–2021 var det fem europeiska länder som sänkte sina gränsvärden medan fyra länder höjde sina gränsvärden. Åsikterna varierar alltså mellan olika länder och också åsikterna kring vilken effekt den slopade revisionsplikten har haft för företagens tillväxt och lönsamhet (Accountancy europe, 2021).

2.2 Intressentteorin

Som tidigare konstaterats är revisionen främst till för ett företags ägare och dess intressenter, därför blir intressentteorin viktig i denna avhandling. Intressentteorin innebär att företag också bör fatta beslut och skapa värde för sina intressenter och inte bara sina aktieägare, intressentteorin handlar således om förhållandet mellan ett företag och dess intressenter. Freeman (1984) definierar intressenter som en grupp eller individ som har ett intresse av vilka beslut som fattas i en organisation. Till intressenter räknas således finansiella institut, anställda, kunder, försäljare, leverantörer, myndigheter och så vidare. För att ett företag skall bli så framgångsrikt som möjligt bör företaget också ta i beaktande intressenternas bästa och inte bara aktieägarna som tjänar pengar på företaget. Olika intressenter har olika mål och åsikter om hur ett företag bör bedriva sin verksamhet. Freeman brukar även dela in intressenter i interna och externa intressenter. Till interna intressenter hör anställda, ägarna samt ledningen, till externa intressenter hör övriga intressenter. I nedanstående figur kan man se den så kallade intressentmodellen av Freeman (1984)

Figur 1 – Intressentmodellen (anpassad från Freeman 1984)

Intressentmodellen kan komma till användning när ett företag ska fatta beslut kring olika förändringar i verksamheten. Genom att ta intressenterna i beaktande kan företaget komma fram till beslut som gynnar både företaget och dess intressenter. I och med att intresset av etiska- och miljöfrågor har ökat har också intressentmodellen också ökat. I dagens läge är det inte längre möjligt för stora organisationer att enbart tänka på vinst och lönsamhet utan intressenternas vilja och åsikter bör också tas i beaktande. Genom en bra redovisning säkerställs att intressenterna får insyn i ett företags verksamhet. På senare år har även hållbarhetsredovisningens roll blivit allt viktigare bland företag. (Egels, 2003).

Weiss (2014) delar in intressenterna i primära och sekundära intressenter. De primära intressenterna kan påverka eller påverkas till stor del av företaget medan de sekundära intressenterna har mindre möjlighet att påverka företaget och påverkas även mindre av de beslut som fattas i ett företag. Till företagets primära intressenter räknas ägarna, kunder, anställda och leverantörer. Till sekundära intressenter räknas andra grupper såsom media, lobbyister, staten, konkurrenter, allmänheten och samhället. Även skattemyndigheterna är en viktig intressent eftersom de är intresserade av att få in

skattepengar baserade på korrekta finansiella rapporter. Nedan presenterar jag ett företags vanligaste intressenter och de intressenter som är viktiga för denna avhandling lite närmare. Det framkommer även varför och på vilket sätt dessa intressenter påverkas av huruvida ett företag använder sig av revision eller inte.

2.2.1 Ägarna

I ett litet företag är det ofta ägaren som både äger och styr företaget medan i ett större företag är ägarna sällan involverade i styrningen av företaget. Ägarna bör kunna lita på att ledningen i företaget styr och leder företaget enligt ägarnas bästa. Enligt 1 kap. 5§ i aktiebolagslagen är syftet med ett bolags verksamhet att bereda vinst åt aktieägarna. Därför är det viktigt att den information som ledningen presenterar ger en rättvis bild av hur bolaget tillgångar förvaltas. Att redovisningen granskas av en revisor ger således en trygghet till ägarna (FAR, 2006).

I ett mindre bolag finns det sällan fler än några få ägare, och som tidigare konstaterats är det ofta samma personer som både äger och leder företaget. I vissa fall kan det även vara så att företaget har en ägare som är mer engagerad och styr företaget medan den andra ägaren enbart bidrar med kapital. I sådana fall kan revisionen spela en stor roll eftersom den passiva ägaren får en försäkran om att den styrande ägaren leder företaget utifrån aktieägarnas bästa. Senare i kapitlet kommer jag även att lyfta upp agentteorin eftersom teorin brukar användas för att förklara förhållandet mellan ägarna och ledningen av ett företag.

2.2.2 Kreditgivare

I och med att vi har ett så pass bankorienterat finansieringssystem i Finland är bankerna en viktig intressent (Pylkkönen & Savolainen, 2013). För att bankerna skall vilja bevilja lån behöver de kunna lita på den finansiella information som bolaget uppvisar. Genom att låta rapporterna granskas av en revisor, det vill säga en oberoende tredje part, kan kvaliteten på informationen bli högre (FAR, 2006). Det är viktigt att de finansiella rapporterna visar en rättvis bild av ett företags ekonomiska ställning eftersom kreditgivarna vill få tillbaka pengarna som lånas ut till företagen.

2.2.3 Skatteverket

Skatteverket är en viktig intressent till ett företag och är intresserade av att ett företag uppvisar korrekta finansiella rapporter eftersom skatten som uppbärs baseras på bokslutet. Skatteverket vill bekämpa grå ekonomi och utför egna skatterevisioner hos företag med jämna mellanrum. Genom skatterevisionen vill skattemyndigheterna kontrollera att skattelagstiftningen följs, att bokföringen stämmer och att de deklarerationer som har deklarerats till Skatteverket stämmer överens med företagets bokföring. En skatterevision är inte frivillig utan det är något som skattemyndigheterna bestämmer ifall en sådan skall utföras. En skatterevision kostar inte något för företagaren förutom den extra tid som krävs av företagaren att ta fram underlag och infinna sig på möten. (Vero, 2022)

2.2.4 Övriga intressenter

För att en leverantör ska vilja leverera varor och ge kredit till ett bolag vill de vara säkra på att företagets ekonomi är under kontroll. En leverantör kan söka information om en kund från kreditupplysningsregister och där framkommer också uttalanden från revisionsberättelsen (FAR, 2006).

Kunder är också en viktig intressent eftersom de är intresserade av huruvida företaget kommer kunna försätta leverera varor eller tjänster som tidigare. Anställda i ett företag är också intressenter eftersom de är beroende av att företaget försättningsvist fungerar eftersom deras arbete hänger på det.. Revisorn ska bland annat uttala sig om huruvida redovisningen uppfyller de lagstadgade kraven och således får staten den informationen utifrån revisionsberättelsen. Även styrelse och VD kan ha nytta av revisorns arbete och få viktiga synpunkter och råd från revisorn (FAR, 2006).

2.2.5 Kritik mot intressentteorin

Intressentteorin har fått kritik från olika håll, bland annat lyfter Jensen (2002) upp att teorin inte tar upp vilka avvägningar som bör göras då det uppstår konkurrerande intressen. Jensen (2002) lyfter också upp det svåra med att maximera vinsten för företaget samtidigt som företaget skall kunna uppfylla intressenternas behov. Enligt Jensen (2002) är det logiskt omöjligt att maximera flera intressen samtidigt, men ett bolag kan heller inte maximera värdet ifall intressenternas intressen ignoreras.

Bolagets ledning bör kunna veta hur de skall välja mellan motstridiga intressen. Till exempel vill kunderna ha låga priser med hög kvalitet, kreditgivare vill ha låg risk och hög avkastning, anställda vill ha höga löner och bra arbetsvillkor och så vidare. Beslutsfattare bör därför veta hur de skall göra avvägningar mellan olika intressenters viljor. Jensen (2002) ger därför ett förslag till en lite modifierad intressentteori med tillägget att företagets övergripande mål ska vara att maximera företagets marknadsvärde på lång sikt. På det här sättet blir det enklare för ledningen att fatta beslut mellan konkurrerande intressen eftersom de bör ta företaget bästa på lång sikt i beaktande.

I minde företag som denna avhandling fokuserar på, är det viktigt att veta vilka avvägningar som bör göras mellan intressenternas vilja och företagets vinstmaximering. Företaget kan spara in pengar genom att inte använda sig av frivillig revision men samtidigt bör även företaget ta i beaktande intressenternas åsikter. Ifall till exempel kreditgivarna kräver att ett företags finansiella rapporter revideras för att bevilja ett lån, behöver företaget göra en avvägning ifall det är viktigare att få ett lån för att kunna växa snabbare eller spara in pengar på revision. Således blir kostnaden för revisionen i dagsläget nödvändigt för att företaget ska kunna maximera vinsten på längre sikt.

2.3 Agentteorin

Agentteorin hör till den nationalekonomiska traditionen inom revisionsforskning och uppkom då ägandeskapet och ledningen i företag började skilja sig åt. Agentteorin innebär att det finns en agent och en principal, dessa två parter har egna intressen och vill vara vinstmaximerande på olika sätt. Grundfrågan inom agentteorin är hur dessa parter ska kunna försäkra sig om att den andra parten handlar rätt och riktigt. Ifall företagaren är agent och ägaren principal kan en revisor vara en oberoende part som försäkrar ägaren om att ledningen i företaget tillhandahåller riktiga finansiella rapporter. Revisionen fungerar således som en försäkran då ägandet är separerat från ledningen. När agenten är den som sköter om verksamheten uppkommer ett informationsövertag gentemot principalen (Carrington, 2014). Detta är vanligt inom småföretag eftersom de finansiella rapporterna ofta är mindre transparenta än hos börsbolag där informationen är offentlig. Principalen behöver inte vara ägaren till

företaget utan det kan också tänkas att ägaren är den som styr och äger företaget och principalen är en annan intressent, till exempel banken.

Inom agentteorin brukar man använda begreppet informationsasymmetri vilket innebär att ena parten har ett informationsövertag gentemot den andra parten. Oftast uppstår informationsasymmetri mellan ledningen och ägaren, dock är informationsasymmetri i sig är inte dåligt utan det förekommer i många olika situationer. Dock finns alltid en risk att agenten det vill säga den som har ett informationsövertag missbrukar sin rätt och fattar beslut som leder till ett oönskat resultat av den andra parten (principalen). För att principalen skall kunna försäkra sig om att agenten handlar utifrån företagets bästa kan en revisor anlitas. Agenten har också ett intresse i att principalen ska lita på att agenten agerar utifrån företagets bästa och att de finansiella rapporterna som tas fram är korrekta. Även om revision innebär en extra kostnad för företag kan revisionen således motiveras med argumentet om att minska informationsasymmetrin. (Carrington, 2014).

Agentteorin är en av de äldsta teorierna inom ekonomisk forskning. Den vanligaste agent-principal förhållandet är mellan ägarna och ledningen i ett företag. Dessa två parter kan ha motsatta och olika intressen och denna konflikt benämns som agentproblem. Med tiden har agentförhållandet också utvecklats till att gälla andra parter såsom kreditgivare och övriga intressenter. De tre vanligaste agent-principal förhållanden är mellan ägare och ledning, majoritetsägare och minoritetsägare samt mellan ägare och kreditgivare. Mellan ägarna och ledningen är det vanligaste problemet som uppstår informationsasymmetrin eftersom ledningen har tillgång till mer information än ägarna. Mellan minoritets och majoritetsägare uppstår problem om majoritetsägarna fattar beslut som gynnar dem på bekostnad av minoritetsägarna. Inom den tredje kategorin uppstår problem ifall ägarna av företag fattar riskfyllda ekonomiska beslut utan kreditgivarens tillåtelse eller vilja. Ägaren av ett företag är ofta beredd att ta större risker eftersom ett framgångsrikt projekt kan leda till stora vinster för företaget. Kreditgivaren har inte lika stor vinst och får ofta endast räntan på ett lån och då blir risken för hög att ta för en kreditgivare (Panda & Leepsa, 2017).

I en undersökning av Niemi m.fl. (2012) hittar författarna också indikationer på att ett agent-principal förhållande kan uppstå mellan ett företag och dess redovisningsbyrå. Små företag har sällan kunskaperna som behövs för att kunna upprätta bokslut och

därför är det vanligt att anlita en extern redovisare för att utföra redovisningen för ett företag. Då uppkommer informationsasymmetri mellan företagaren och redovisaren eftersom företagaren inte kan kontrollera kvaliteten på redovisningen. Genom att företagaren anlitar en revisor som granskar rapporterna som den externa redovisaren tar fram kan företagaren försäkra sig om att redovisaren gör ett rätt och riktigt arbete.

Carrington (2014) skriver om två problem som kan uppkomma inom informationsasymmetrin ifall agenten och principalen har olika viljor. Den första är moral hazard som innebär att risken inverkar på hur människor beter sig i olika situationer. Enkelt kan man förklara att människor omedvetet eller medvetet tenderar att bli mindre försiktiga med saker som inte är egna saker eller med saker som är försäkrade. Det här kan då innebära att företagsledningen är mindre försiktig med företaget eftersom den största risken ändå ligger på ägaren till företaget. Det andra problemet är adverse selection och handlar om marknadsprocessen mellan en köpare och säljare där det finns informationsasymmetri. En säljare har oftast informationsövertag gentemot köparen när en vara skall säljas. Genom att anlita en oberoende part så som en revisor som kan verifiera att en vara eller ett bokslut är korrekt blir marknadsprocessen effektivare.

Agentteorin kommer främst användas i min analys för att analysera huruvida det finns ett agentförhållande mellan företagen och dess redovisningsbyrå utifrån Niemi m.fl. (2012) studie. Små företagare saknar ofta den kunskap som behövs för att upprätta en årsredovisning och därför är det vanligt att mindre företag använder sig av en redovisningsbyrå för att få hjälp med bokföringen.

2.4 Sammanfattning av teorin

Revisionen görs främst för ägarnas och intressenternas skull, revisionen fungerar då som en verifiering till de finansiella rapporterna som styrelsen lagt fram (FAR, 2006). En revisor bör vara legitimerad och skall uttala sig om ett bolags bokföring, bokslut samt förvaltning. En revisor skall enligt revisionslagen (1141/2015) skriva en revisionsberättelse där det framgår om bokslutet ger en rättvis bild av ett bolags ekonomiska ställning, om de lagstadgade kraven uppfylls samt att verksamhetsberättelsen är korrekt och att den är enhetlig med bokslutet.

Det finns ett antal olika teorier som kan tänkas förklara varför företag använder sig av frivillig revision. I denna avhandling fokuserar jag främst på revision med beaktande av intressentteorin. Denna teori blir viktig eftersom revision främst utförs för ägarnas och intressenternas skull. Ifall företaget vill bli framgångsrikt och ha en god relation till dess intressenter kan det vara viktigt att använda sig av revision även om det är frivilligt, speciellt ifall någon intressent önskar eller kräver detta (Freeman, 1984).

Att den lagstadgade revisionen avskaffades för de allra minsta företagen har inte fått den önskade effekten gällande tillväxt och lönsamhet svenska myndigheter hade hoppats på. Däremot att kvaliteten på de finansiella rapporterna försämrats (RIR 2017:35) vilket leder till att användarna till de finansiella rapporterna kan behöva fatta beslut baserat på felaktiga grunder.

3 Tidigare forskning

I detta kapitel kommer jag att lyfta fram relevant forskning gällande frivillig revision. Genom att lyfta fram tidigare forskning gällande frivillig revision kan man se vilka de vanligaste anledningarna till frivillig revision är. Det har forskats en hel del kring ämnet frivillig revision och jag kommer i detta kapitel att lyfta upp sex studier om frivillig revision varav två av har utförts i Finland.

3.1 Tidigare forskning inom området

Tidig forskning om frivillig revision av Chow (1982) visar att en betydande anledning till att anlita revisor är för att hjälpa till att kontrollera motstridiga intressen mellan företagsledningen och ägarna. Studien visade också att behovet av revision ökar i takt med att företag har högre främmande kapital. I studien hittades också vissa indikationer som tyder på att storleken på företaget inverkar valet av frivillig revision. I studien användes agentteorin som ramverk för att analysera företags incitament för att använda sig av revision Chow (1982).

Det finns även en hel del nyare forskning om vilka faktorer som är drivande för frivillig revision. Bland annat har Niemi m.fl. (2012, s.169–196) gjort en undersökning på 412 slumpvist utvalda små företag i Finland där de undersökte vilka faktorer som är drivande för att välja frivillig revision. Resultatet av forskningen visade att de vanligaste drivande faktorerna för att välja frivillig revision är storleken på företaget, huruvida företaget behöver utomstående finansiering, behovet av att verifiera den interna kontrollen samt för att förbättra kvaliteten på finansiella rapporter. En annan faktor som kan inverka valet av frivillig revision är huruvida företaget använder sig av en extern redovisare, vid en sådan situation uppstår ett agentförhållande mellan företagaren och redovisaren och således ökar behovet av revision. I studien framkom också att företagarna är mindre benägna att använda sig av frivillig revision ifall de använder sig av skatterådgivning från en extern revisor. Detta beror på att skatteberäkningen i Finland i huvudsak baseras på de finansiella rapporterna och företagen.

Ojala m.fl. (2016) har gjort en undersökning på 50 000 finska mikroföretag under perioden 2008–2010, det vill säga de första tre åren efter att revisionslagens ändrades i Finland. Syftet med undersökningen var att se vilka faktorer som är drivande för företagen gällande valet av frivillig revision. Resultatet av studien visade att enbart 30 % använde sig av frivillig revision första året och dessutom minskade antalet till 23 % år tre. De fem huvudsakliga faktorerna som är drivande för att välja frivillig revision enligt Ojala m.fl. (2016) är att företaget inte har ekonomiska svårigheter, på grund av trovärdigheten för skatterapportering, spritt ägandeskap, företaget växer samt att företagen behöver det för att säkra leveranser och krediter från leverantörer.

Lennox och Pittman (2011) har gjort en undersökning om huruvida revision skall vara frivilligt eller inte för småföretag i England. En slutsats i undersökningen blev att företag som använder sig av revision fast det är frivilligt har bättre kreditvärdighet. Frivillig revision således sänder positiva signaler till utomstående intressenter.

Knechel m.fl. (2008) skriver i sin artikel att ur den snävaste synvinkeln är syftet med revision att förbättra kvaliteten på de finansiella rapporterna i ett företag. Finansiella rapporter med hög kvalitet kan minska på informationsasymmetrin mellan företagen och dess intressenter. I undersökningen hittade Knechel m.fl. (2008) indikationer på att bankerna tenderar att lita mer på reviderade bokslut.

Dedman och Kausar (2012) gjorde en undersökning på 4873 små företag i England för att se om kreditvärdigheten påverkades av att företaget använde sig av frivillig revision eller avstod. Genom att analysera företagets val eller inte val av revision, dess kreditvärdighet samt finansiella siffror ville de få fram huruvida valet av revisor påverkar företagets kreditvärdighet. Resultatet av studien visade att de företag som använde sig av frivillig revision hade väsentligt högre kreditvärdighet än de företag som inte använde sig av frivillig revision. Dethär innebär att kreditinstituten värderar revision högt.

3.2 Sammanfattning av tidigare forskning

Utifrån de tidigare forskningar som togs upp i detta kapitel kan man dra slutsatsen att det finns flera olika faktorer till att företag väljer att använda sig av frivillig revision. Vanliga faktorer som lyfts upp i tidigare forskning är storleken på företaget, behovet av utomstående finansiering, att revision används för att verifiera den interna kontrollen, att revisionen förbättrar kvaliteten på de finansiella rapporterna, trovärdighet inför intressenter, spritt ägandeskap och att revisionen minskar på informationsasymmetrin. Det har också forskats en hel del om hur frivillig revision inverkar på företagets kreditvärdighet och utifrån Dedman och Kausar (2012) samt Lennox och Pittman (2011) kan man se att frivillig revision har visat sig inverka positivt på företagets kreditvärdighet.

4 Metod

När man utför ett forskningsarbete bör man välja ut en lämplig forskningsmetod. Genom att välja ut en lämplig metod kan man få svar på forskningsfrågan och syftet med arbetet. I detta kapitel går jag igenom forskningsmetoder och vilken metod som valts för att svara på forskningsfrågan i avhandlingen, hur jag har samlat in data och gjort urval och slutligen hur jag genomfört undersökningen.

4.1 Vetenskapliga forskningsmetoder

En forskning kan utföras med hjälp av en kvantitativ eller kvalitativ metod. Med kvantitativ forskningsmetod avses en metod där stora mängder data samlas in. Teori och forskning har en deduktiv relation, dvs att teorin styr forskningen och att verkligheten är objektivistisk. Informationen som samlas in ska kunna kvantifieras och resultatet ska bli generaliserbart (Bryman & Bell, 2017).

En kvalitativ metod är en tvärvetenskaplig metod. Inom kvalitativ forskning är det inte mängden data som är avgörande, däremot är kvaliteten och förståelsen för informationen som samlas in viktig. De vanligaste datainsamlingsmetoderna inom kvalitativ forskning är intervjuer, observationer och analys av dokument. (Hjorth, Sandberg, Thelander, & Simonsson, 1998).

En stor skillnad mellan kvantitativ och kvalitativ metod är att inom den kvalitativa forskningsmetoden är urvalen färre men går in på ett djupare plan medan inom kvantitativ forskning är det viktigare med ett större urval (Hjorth, Sandberg, Thelander, & Simonsson, 1998).

4.2 Metodval

Forskningsfrågan i avhandlingen är att ta reda på vilka faktorer som inverkar valet mellan att använda sig av frivillig revision alternativt avstå. För att skapa en djupare förståelse för vilka som är de avgörande faktorerna anser jag att en kvalitativ forskningsmetod lämpar sig till att svara på forskningsfrågan. Genom en kvalitativ metod och främst intervjuer är det lättare att ställa mer detaljerade frågor och få fram sådan information som kanske inte skulle framkomma genom en kvantitativ metod. Ett resultat från en kvalitativ metod kan inte generaliseras (Bryman & Bell, 2017) men

i denna avhandling är det heller inte målet. I stället vill jag få fram företagarnas åsikter och uppfattning gällande frivillig revision och därför lämpar sig en kvalitativ metod bättre.

En kvantitativ metod hade också kunnat användas för att svara på forskningsfrågan och genom den metoden hade man kunnat samla in mer data och hitta olika samband i resultatet. Dock anser jag att det är mer intressant att gå in på djupet och få mer detaljerade svar på frågorna och därför passar en kvalitativ metod bättre. Det finns också en hel del tidigare studier inom området som är utförda med en kvantitativ metod och därför är det intressant att i denna avhandling använda en kvalitativ metod.

4.3 Datainsamlingsmetod

Den kvalitativa datainsamlingsmetod som jag anser vara bäst lämpad för att få svar på forskningsfrågan är intervjuer. Inom den kvalitativa forskningsmetoden handlar det oftast om mindre strukturerade intervjuer än de strukturerade intervjuerna som kan förekomma inom kvantitativ forskning. Inom kvalitativ forskning är det viktigt att få fram åsikter och ståndpunkter från den som intervjuas. För att få fram så detaljerade svar som möjligt bör intervjun vara så öppen som möjligt och ge utrymme för den som intervjuas att kunna svara fritt. Det finns två olika typer av intervjuer inom kvalitativ forskning där en helt ostrukturerad intervju innebär att intervjun följer ett visst tema men i övrigt får den som intervjuas svara fritt. En semistrukturerad intervju innebär att det finns specifika frågor som ställs svaren får utformas fritt (Bryman & Bell, 2017).

Jag kommer att använda mig av en semistrukturerad intervju där jag har ett visst antal fastställda frågor men med möjlighet att ställa följdfrågor ifall det behövs. På det här sättet kan jag styra intervjun till att få svar på de frågor jag vill ha svar på men samtidigt finns en möjlighet att utveckla och få med intressanta reflektioner. Genom att ha färdiga frågor blir det också lättare att strukturera upp svaren och analysera resultatet.

4.4 Urval

Inom en kvalitativ forskningsmetod är urvalet av respondenter viktigt. Vem som intervjuas och vilka kriterier personer bör uppfylla är av stor betydelse. Antalet respondenter bör inte vara allt för många eftersom genomförandet och bearbetningen av informationen är tidskrävande. Kvaliteten på informationen bör vara hög och möjligt att använda till tolkning och analys. (Dalen, 2015).

I denna undersökning är syftet främst att undersöka vad företagarna anser om frivillig revision och därför är det relevant att intervju företagare som har möjlighet att själva besluta om de vill anlita en revisor eller inte. Jag använde mig av sidorna asiakastiето.fi och finder.fi för att söka efter lämpliga företag att intervju. På sidorna är det möjligt att få fram medelantalet anställda samt omsättning och på så sätt kunde jag gallra ut vilka företag som var under gränsvärden för frivillig revision. På finder.fi kunde man också se ifall företaget har använt sig av en revisor. Efter att jag hade hittat ett antal företag tog jag kontakt genom mejl eller telefon för att fråga ifall de ville ställa upp på en intervju. Jag skickade ut 15 förfrågningar och fick svar av nio personer att de kunde ställa upp. Alla som jag ringde upp svarade att de kunde ställa upp på intervju medan några av de jag mejlade inte ens svarade. Eftersom jag avgränsade avhandlingen till att gälla mindre samhällen skickades förfrågningarna ut till företag verksamma på Åland och i Österbotten.

4.5 Genomförande

För att kunna genomföra forskningen var det första steget att hitta lämpliga kandidater till intervjuerna. Eftersom studien avgränsades till att enbart omfatta företag som är under gränsvärdena för frivillig revision ville jag få tag i personer att intervju från sådana företag. För att få åsikter från två olika håll ville jag försöka intervju både sådana företag som använder sig av frivillig revision och sådana som avstår från den frivilliga revisionen.

Intervjufrågorna utformades för att kunna få svar på forskningsfrågan med stöd av avhandlingens teoretiska referensram. De första frågorna var allmänna gällande företaget och resten av frågorna var utformade för att få fram empiriska data som går att koppla till teorin. Intervjuerna som utfördes var semistrukturerade och

respondenterna hade möjlighet att prata fritt kring revision och företagande och på så sätt kom också andra synvinklar och åsikter fram. I slutet av avhandlingen finns intervjufrågorna som en bilaga.

Sammanlagt utfördes nio intervjuer där en utfördes över mejl, tre över telefon och fem ansikte mot ansikte. Intervjuernas längd varierade mellan 20minuter och en timme. Totalt ställdes 17 frågor. Bryman och Bell (2017) skriver att den vanligaste typen av intervju är den personliga som sker ansikte mot ansikte. Dock finns det också vissa fördelar med telefonintervju. Dessa fördelar är bland annat enligt Bryman och Bell (2017) att det sparar tid och att det minskar risken för att respondenternas svar påverkas i någon riktning på grund av att intervjuaren och respondenten inte är fysiskt nära varandra. De negativa aspekterna med telefonintervjuer är bland annat att intervjuaren inte kan urskilja ansiktsuttryck på respondenten och således inte heller ställa följdfrågor ifall respondenten visar till exempel ett osäkert intryck (Bryman & Bell, 2017). I mitt fall ställdes inga känsliga frågor och jag upplevde inte att det fanns någon skillnad mellan de intervjuer som utfördes över telefon eller ansikte mot ansikte. För att hitta företagare som redan har ett fullt schema och var beredda att ställa upp ansåg jag att det var viktigt att också ge möjlighet att delta i intervjun också över telefon eller över mejl.

4.6 Reliabilitet och validitet/trovärdighet och äkthet

Inom kvantitativ forskning är reliabilitet och validitet viktiga faktorer för att mäta kvaliteten på forskningen. Inom kvalitativ forskning finns det olika uppfattningar om hur pass viktiga dessa begrepp är för att bestämma kvaliteten på forskningen. Reliabilitet handlar om huruvida samma resultat skulle upprepa sig ifall forskningen utförs igen, ifall samma resultat upprepar sig anses forskningen ha hög reliabilitet. Validitet handlar om huruvida man i forskningen har mätt det som man i forskningen avsett att mäta (Bryman & Bell, 2017).

Dessa två kriterier är viktiga inom kvantitativ forskning men inom kvalitativ forskning är mätning och generaliserbarhet inte är det viktigaste och därför behöver dessa kriterier anpassas för att också passa kvalitativ forskning (Bryman & Bell, 2017). Bryman & Bell (2017) lyfter upp några alternativa variabler för att mäta kvaliteten på en kvalitativ forskning. Bland annat lyfter de upp Lincoln och Gubas alternativa kriterier från 1985 och 1994, dessa är trovärdighet och äkthet. Anledningen till att

Lincoln och Guba lyfter fram dessa kriterier är att det inte bara finns en bild av hur verkligheten ser ut, utan det kan finnas flera olika sätt att beskriva en verklighet.

Trovärdighet kan i sin tur delas in i fyra delkriterier som är tillförlitlighet, överförbarhet, pålitlighet samt bekräftelse. Tillförlitlighet innebär att man säkerställer att de resultat som rapporteras stämmer överens med vad respondenterna sagt under intervjuerna. I denna avhandling har jag noggrant transkriberat vad som sagts under intervjuerna och således anser jag att tillförlitlighets kriteriet är uppfyllt.

Äkthet kan också delas in i flera olika under kriterier enligt Lincoln och Guba (1985), den vanligaste är rättvis bild. Forskningen bör ge en rättvis bild av åsikterna som framförts av respondenterna för att äkthet i studien skall uppnås. Jag har intervjuat företagsägarna till företagen som deltog i undersökningen och således anser jag att jag äkthetskriteriet uppnåtts eftersom företagsägaren borde vara den som har bäst koll på företaget.

5 Empiri

I detta kapitel kommer jag att sammanställa och presentera de data som jag har samlat in genom intervjuerna. Kapitlet inleds med en kort presentation av samtliga företag samt hur och med vem intervjuerna utförts. Därefter kommer resultaten att presenteras med hjälp av olika teman som var vanligt förekommande under intervjuerna.

5.1 Presentation av företagen

Här presenterar jag kort de företag som har deltagit i denna undersökning. Jag har valt att hålla alla företag anonyma för att få fram så ärliga svar som möjligt. Genom att låta företagen vara anonyma var också min förhoppning att flera skulle ställa upp och att ingen skulle vara rädd för att komma med egna åsikter och reflektioner. Företagen kommer att benämnas som Företag A till Företag I, det vill säga sammanlagt nio olika företag. Jag ställer även upp företagen i en tabell för att få en mer överskådlig bild, i tabellen framkommer den viktigaste information om företagen.

5.1.1 Företag A

Intervjun med ägaren i företag A ägde rum de 30.11.2021 och utfördes ansikte mot ansikte. Företaget grundades 2015 och är verksamt inom byggbranschen. Företaget erbjuder främst konsulttjänster inom byggbranschen. Företag A erbjuder också färdiga hus åt kunderna eller bygger färdiga hus som säljs i efterhand. För att kunna bygga färdiga hus erhålls kredit från bankerna. Företaget intressenter blir således kunder, kreditgivare, underleverantörer samt leverantörer av material. Företaget använder sig inte av frivillig revision men har gjort det tidigare.

5.1.2 Företag B

Företag B är ett relativt nystartat bolag inom byggbranschen. Företaget grundades 2019 och använder sig inte av frivillig revision. Företaget har banklån. Intervjun utfördes ansikte mot ansikte med ägaren i företaget den 30.11.2021. Företagets viktigaste intressent är dess kunder, banken och leverantörer.

5.1.3 Företag C

Företag C är ett bolag som grundades 2018 och är verksamt inom fastighetsuthyrning. Bolaget äger i dagsläget 19 lägenheter som hyrs ut. Företaget främsta intressenter är dess hyresgäster samt banken där företaget har ett lån. Företaget använder sig inte av frivillig revision. Intervjun ägde rum den 6.12.2021 och utfördes över telefon. Ägaren till företaget har varit företagare i över 30 år och pratade således även om uppfattningar och åsikter kring revision utifrån från tidigare erfarenhet.

5.1.4 Företag D

Företag D grundades 2018 och är verksamt inom byggbranschen. Bolaget har en omsättning på 80 000 euro, använder sig inte av frivillig revision och har inte banklån. Företagets främsta intressenter är deras kunder. Intervjun ägde rum den 9.12.2021 och utfördes över telefon. Även denna företagare har varit verksam företagare i över 30 år och pratade om erfarenheter också från tidigare företag och revisionen i dom.

5.1.5 Företag E

Är ett familjeägt företag som bedriver stuguthyrning. Företaget har drivits i familjen i över 50år. 2007 när den obligatoriska revisionsplikten togs bort valde också företaget att ta bort revision. Intervjun ägde rum med ägaren den 15.12.2021 över telefon. Ägaren i företaget anser att kostnaden för revision inte överstiger nyttan och att det inte finns något mervärde i att använda sig av revision. Företaget använder sig av en extern redovisare som upprättar den löpande bokföringen och årsredovisningen.

5.1.6 Företag F

Företaget är ett relativt nystartat bolag inom byggbranschen. Företaget har använt sig av frivillig revision från start 2019. Intervjun ägde rum med ägaren i företaget den 16.12.2021. Intervjun utfördes ansikte mot ansikte. Företaget har inte några banklån och har inte heller haft. Ägaren till företaget har varit verksam företagare i över 20 år och har använt sig av revisor i alla bolag.

5.1.7 Företag G

Företaget är ett bageri som grundades 2013 och har två ägare. På grund av tidsbrist inom juletider besvarades intervjufrågorna över email. Den ena ägaren har ett stort intresse av företagsekonomi och sköter därför den löpande bokföringen själv medan årsredovisningen sköts av en redovisningsbyrå. Företaget använder sig inte av frivillig revision och har heller inga banklån.

5.1.8 Företag H

Företaget är verksamt inom uthyrningsbranschen och har varit verksamt i över 20 år. Företaget ägs till lika stora delar av två ägare. Redovisningen sköts internt och företaget har alltid använt sig av en revisor. Intervjun utfördes den 20.02.2022 med en av ägarna till företaget.

5.1.9 Företag I

Företaget fungerar som ett holdingbolag och grundades år 2000. Företaget har två ägare som äger lika stora delar vardera. Redovisningen sköts internt och företaget använder sig av en revisor. Intervjun ägde rum den 21.02.2022 med en av ägarna i företaget. Företaget har alltid använt sig av en revisor.

Företag	Bransch	Revision	Redovisning	Omsättning	Lån
A	Bygg	Nej	Externt	300 000€	Ja
B	Bygg	Nej	Externt	50 000€	Ja
C	Uthyrning	Nej	Externt	150 000€	Ja
D	Bygg	Nej	Externt	80 000€	Nej
E	Uthyrning	Nej	Externt	80 000€	Nej
F	Industri	Ja	Internt	200 000€	Nej
G	Bageri	Nej	Internt	100 000€	Nej
H	Uthyrning	Ja	Internt	50 000€	Ja
I	Holding	Ja	Internt	50 000€	Ja

Tabell 2 Presentation av företagen

5.2 Resultat

Nedan presenteras resultatet baserat på de utförda intervjuerna. Jag använde mig av semistrukturerade intervjuer, och intervjuerna utfördes ansikte mot ansikte, via telefon eller via mejl. I en kvalitativ intervju är mängden data stor och bör transkriberas för att kunna analyseras. Transkribering innebär att tal omvandlas till text. (Alvehus, 2019). Resultatet presenteras med hjälp av olika teman som ofta kom upp under intervjuerna, det handlar således om en kvalitativ innehållsanalys (Bryman & Bell, 2017). I slutet av kapitlet presenteras också resultatet i tabellformat med de vanligaste anledningarna till att företagen valt eller inte valt frivillig revision.

5.2.1 Kostnad för revisionen

Den främsta anledningen till att de intervjuade företagen inte valt att använda sig av frivillig revision är att de inte anser att nyttan med revision överstiger kostnaden. Själva kostanden i sig är inte det avgörande utan det som är avgörande är att företagen inte anser sig ha någon nytta av revisionen och då blir kostnaden för revision onödig. Företag D påpekade dock att revisionskostaden för ett företag med omsättning på 100 000 euro blir ca 1 % av hela omsättningen och det är för mycket med tanke på att han inte anser att det skapar något mervärde. Företagaren skulle dock kunna tänka sig att betala den summan ifall revisionen bidrog med något mervärde till företaget. De övriga företagen som valt bort den frivilliga revisionen svarade att det främst beror på att det är en kostnadsfråga.

Företag F som använder sig av frivillig revision anser att nyttan med revisionen överstiger kostanden och att den hjälp man kan få av en revisor kan vara värd mycket mer än kostnaden. Företagaren uttryckte sig på följande sätt:

Eftersom jag är ensam ägare och ensam i mitt företagande är det guld värt att ha någon som kommer med idéer, man blir väldigt hemmablind och dessutom har man inte tid att hålla på att fundera på dessa frågor – Företag F

Även företag H och I var inne på samma spår och de ansåg att tryggheten som en revision ger är mer värt mer än kostnaden för revisionen. H påpekade också att det är stor skillnad på priserna mellan olika revisionsbyråer. När företaget tidigare använde

sig av en av de största revisionsbyråerna var priset nästan dubbelt så mycket än vad det är i dagsläget då de använder sig av en mindre revisionsbyrå. Företagaren i företag H anser också att det är bättre service och att revisorn verkar mer seriös och engagerad är innan då de använde sig av en större revisionsbyrå.

Det känns tryggt och seriöst då revisorn hittar saker att påpeka på i bokslutet även fast det bara är småsaker eftersom man då vet att revisorn gjort ett grundligt arbete. När fakturan då kommer känns det som man fått något för sina pengar – Företag H

Företag A anser i sin tur att kostnaden i sig kanske inte är ett så stort problem men att det också innebär extra arbete och att båda i kombination leder till att det blir extra arbete som man kan undvika genom att inte använda sig av revision. Eftersom tidsbrist är vanligt förekommande för egen- och små företagare, vill man försöka undvika extra arbete ifall det inte är något som verkligen måste göras säger företagare A.

Tidigare när jag använde mig av en revisor upplevde jag inte att kostnaden var så hög. Det är en engångskostnad runt 500 euro för ett företag i min storleksklass. Jag har också upplevt att priset varierar mycket beroende på revisionsbyrå – Företag A

5.2.2 Intressenter

Eftersom denna avhandling utgår från intressentteorin ställde jag flera frågor gällande företagets intressenter och hur företagarna tror att intressenter ser på att företagets finansiella rapporter revideras. Nästan alla företag svarade här att intressenterna inte har något intresse i att företagets finansiella rapporter revideras. Flera poängterade dock att det är viktigt att skapa förtroende jämt mot företagets intressenter på andra sätt. Det var enbart företag D som hade fått förfrågan om det fanns någon revisionsberättelse till bokslutet från banken men i det fallet hade banken nöjt sig med svaret att företaget var under gränsvärden för frivillig revision och därför inte hade någon revision. Flera av de intervjuade företagen har eller har haft banklån och har inte upplevt att bankerna har efterfrågat någon revisionsberättelse.

Företaget har lån hos banken, men banken har förtroende för mig som person och min affärsidé. Jag har varit kund i 30år och alltid betalat i tid. För att få förtroende hos banken måste man hålla det man lovat och i övrigt skicka in bokslut i tid osv. Jag tror också att banken värdesätter att man använder sig av en kompetent redovisningsbyrå och tillhandahåller ordentliga rapporter –
Företag C

Så svarar företag C som bedriver uthyrningsverksamhet och har lån på fastigheterna som företagaren hyr ut.

Man skapar ju ett förtroende till banken som person och när det är så pass litet företag så är det jag personligt som är säkerheten för lånen, dock har banken vid lyftning av lån efterfrågat mellanbokslut och även kvartalsrapporter –
Företag A

Företag A bygger färdiga hus som därefter säljs vidare till kunder. Företagaren har således periodvis stora banklån. Bankerna har främst varit intresserad av kalkyler, bokslut samt säkerheter till lånen och inte någon revisionsberättelse.

Företag D tror i sin tur att intressenterna sätter ett högt värde i att en extern redovisare används eftersom kvaliteten på rapporterna då blir högre.

Företaget använder sig av kompetenta redovisare och det tror jag att värderas högt av intressenter, speciellt bankerna – Företag D

Företag F, H och I som använder sig av frivillig revision har inte heller upplevt att bankerna har satt något högre värde i det. Däremot sköter alla av dessa företag sin redovisning internt och tror därför att en extern revision bestyrker de finansiella rapporterna ytterligare, även fast inte bankerna påpekat det. Att företaget uppvisar ett bra resultat och andra variabler såsom säkerheter och en personlig relation till bankerna är viktigare än huruvida en revisor används eller inte är något som de flesta företag var överens om.

Eftersom företaget alltid använt sig av en revisor kan jag inte veta hur det skulle vara ifall vi inte använde oss av en revisor. Banken har efterfrågat bokslutet varje år men inte revisionsberättelsen specifikt. Även fast vi oftast också bifogat den tillsammans med bokslutet – Företag I

Gällande övriga intressenter såsom leverantörer och kunder var även där respondenterna överens om att inget värde sätts i huruvida företaget använder sig av en revisor eller inte.

Jag har nog aldrig under min verksamma tid som byggföretagare upplevt att någon leverantör frågat efter de finansiella rapporterna eller ännu mindre en revisionsberättelse. Däremot är det viktigt att betala fakturorna i tid och allmänt försöka få ett så gott rykte som möjligt för att man ska överleva som företagare i ett så här pass litet samhälle – Företag A

A påpekade även att det kan handla om ganska stora summor som leverantörerna ligger ute med i byggbranschen men att ryktet går snabbt ifall företaget inte skulle betala i tid eller allmänt ifall företagen inte sköter sig. Företag A påpekade att det även är vanligt att större leverantörer utanför Åland gör kreditkontroller innan de levererar varor till företaget.

Större leverantörer utanför Åland gör också kreditkontroller innan varor levereras till företaget. Genom kontrollerna får de då reda på ifall företaget har någon möjlighet att betala för varorna. Men på lilla Åland är det nog bara ryktet och förtroende jämt mot kunderna som bestämmer. Därför är det förstås extra viktigt att man sköter sig som företagare – Företag A

Flera av de intervjuade företagen har varit med om skatterevisioner och upplevde att de kom med ungefär 10 års mellanrum. Skatterevision verkade vara lika vanligt bland de företag som använde frivillig revision som bland de som inte använde sig av frivillig revision. Respondenterna hade ingen större åsikt om skatterevision utan ansåg att det var något som ingick och att det inte krävde någon större ansträngning. Företagare A genomgick en skatterevision på två av sina byggföretag under år 2019 där ett av företagen är över gränsvärden för frivillig revision och använder således en revisor medan det andra inte har någon revisor. Resultatet av granskningen blev att båda företagen fick små anmärkningar och blev tvungen att betala tillbaka en del skatt. Dessa fel var således inget som revisorn i det ena företaget eller den externa redovisaren påpekat att gjordes fel.

Företagare D anser att revisionen ska vara till för aktieägarna i ett företag men i de fallen där ägarna och ledningen är samma personer behövs ingen revision. Ifall staten

och främst skattemyndigheterna vill kontrollera att företagens bokslut är korrekta borde de stå för kostnaderna i stället för att kostnaderna ska läggas på företagarna som redan har tillräckligt med kostnader. Företagare D har således följande åsikt om skatterevision.

Ifall staten vill bekämpa ekonomisk brottslighet bör de sätta in resurser för det, till exempel skatterevision då. Jag tycker inte att företagarna skall behöva betala för att staten skall hålla koll på företagen, därför tycker jag att det är bra att revisionsplikten slopades år 2007 - Företag D

Företagare A använder i dagsläget ingen revisor men har funderingar på att börja göra det. Han upplever över lag att byggbranschen där samtliga av hans företag har varit eller är verksamma är en väldigt kontrollerad bransch vilket han också anser är bra för att minska på skattefusk mm. Skatteverket utför sina skatterevisioner med jämna mellanrum och de är väldigt noggranna och på det sättet får de förhoppningsvist fast personer som fuskar med skatten. Genom en skatterevision läggs inte kostnaden direkt på företagen som i vanlig revision, annat än det extra arbetet med att ta fram informationen som behövs. Företag D är lite inne på samma linje där han anser att företagarna inte borde stå för kostnaden för den kontrollfunktion som revision har blivit i dagens samhälle. Ifall staten vill granska företagen ytterligare borde de sätta in mera resurser för det.

Min uppfattning är att Skatteverket utför skatterevision ungefär vart tionde år. Bland de företag jag varit verksam i verkar det i alla fall vara trenden – Företag I

Även företag A är inne på samma spår att en skatterevision utförs ungefär vart tionde år.

5.2.3 Extern redovisningsbyrå

I tidigare studier av Niemi m.fl. (2012) hittades indikationer på att ett agentförhållande kan uppstå mellan ett företag och dess redovisningsbyrå. Ifall ett agentförhållande uppstår kan det leda till att företaget väljer att anlita en revisor för att verifiera rapporterna som redovisaren upprättat. I denna studie svarade företagen lite olika gällande denna fråga. Företag F som använder sig av en bekant som upprättar den löpande redovisningen och årsredovisningen svarade så här:

Mitt förtroende för bokförare är inte bra, jag litar inte på deras kunskap eller ärlighet för den delen men tanke på senaste tids händelser (syftar på en bokförare på Åland som förskingrade pengar från kunderna) men det är nog inte på grund av mitt bristande förtroende som jag väljer att anlita en revisor. Det går inte att jämföra en revisors kunskap mot en redovisares – Företag F

Företag C, D och E är väldigt positivt inställda till jobbet som den externa redovisaren gör och de upplever också att de kan få tips och råd från redovisaren gällande frågor de inte har full koll på själva.

Jag litar 100 % på det jobb vår redovisare gör jag upplever att redovisningsbyrån är väldigt kunniga och kan svara på de flesta frågor jag har. Vi har en rak och öppen dialog. – Företag D

Hade jag inte använt mig av en extern redovisningsbyrå hade jag nog använt mig av en revisor i stället eftersom det är bra med flera ögon som granskar rapporterna. Nu eftersom jag har en så duktig redovisare litar jag på det arbetet som personen gör. I kombination med en del andra saker så som en kunnig och kompetent styrelse och egen erfarenhet från över 30 år i företagsbranschen litar jag på att de finansiella rapporterna visar en korrekt bild av företagets ekonomiska ställning – Företag C

Företag H och I som sköter den löpande redovisningen och årsredovisningen internt säger att det känns tryggt att en revisor granskar de finansiella rapporterna för att verifiera att de blivit korrekt gjorda. Företag I tycker däremot också att det skulle kännas lite osäkert att använda sig av en extern redovisare eftersom den personen inte skulle vara lika insatt i verksamheten som den interna redovisaren är. Den interna redovisaren har full koll på verksamheten och får på så sätt en helhetsbild som en

utomstående inte kan få på samma sätt. I tror att den kan uppstå missförstånd mellan ett företag och dess utomstående redovisare eftersom en utomstående har så många olika företag att hålla koll på och därför inte kan vara lika engagerad på samma sätt.

Företag G sköter även sin löpande bokföring själv medan företaget i dagsläget tar hjälp med årsredovisningen.

Företag A använder sig av en extern redovisare och har använt sig av lite olika redovisningsbyråer under året. Utifrån mindre incidenter och fel som redovisaren gjort har företagaren lärt sig att vara på alerten och inte bara lämna över allt ansvar på redovisaren.

Jag tror inte att man helt kan lita på att redovisaren har all kunskap om alla olika paragrafer, skatteregler eller lagar så man behöver nog också själv vara lite insatt och uppmärksam – Företag A

5.2.4 Revisionsberättelsen

Oavsett om företagen använde sig av frivillig revision eller inte påpekade respondenterna att själva revisionsberättelsen inte är det viktigaste med revisionen. Företag D, E och F ansåg att revisionsberättelsen enbart är ett papper utan desto mer värde. Nedan kan man se deras kommentarer kring revisionsberättelsen.

Själva revisionsberättelsen är enbart ett papper med massa frånskrivningar från revisorns håll och en namnunderskrift – Företag F

Det har hänt sig att jag lämnat in mapparna till revisorn en dag och nästa dag har jag fått en ren revisionsberättelse, det säger ganska mycket tycker jag. Det är omöjligt att någon hunnit gå igenom allt på den tiden och dessutom har jag varit med om att en revisor missat väsentliga transaktioner som blivit fel. Därför anser jag att det enbart är ett papper med en vattenstämpel utan desto mera värde – Företag D

Ett papper utan betydelse enligt min mening – Företag E

Även här ansåg de företag som använde sig av frivillig revision att revisionsberättelsen inte har någon stor betydelse. Företag I har också upplevt stor skillnad mellan olika revisorer som företaget använt.

det känns ju inte riktigt seriöst att man en dag lämnar in fem mappar och nästa dag får en revisionsberättelse där det står att företagets rapporter granskats och verifierats – Företag I

Företag I bytte revisionsbyrå på grund av detta och den som används idag känns mycket mer seriöst. Företagaren tycker att den nya revisorn känns seriös och varje år har något litet att anmärka på, vilket känns tryggt för företagaren eftersom han då vet att revisionen blir noggrant utförd. En revisionsberättelse känns då mer seriös då företagaren också vet att revisorn utfört en noggrann revision enligt företag I.

5.2.5 Vanesak

Många av respondenterna har varit företagare i många år och således också innan 2007 då lagförändringen trädde i kraft. Företag A svarade på följande sätt när jag frågade om företaget använder sig av frivillig revision.

när jag startade bolaget använde jag mig av frivillig revision, dock var det mest på grund av okunskap eftersom jag inte visste att det var frivilligt. Min redovisningskonsult informerade mig om möjligheten att välja bort revisionen och då beslöt jag mig för att göra det

Företag H och I beslöt att inte göra några förändringar år 2007 även fast de var under gränsvärdena för revisionsplikt. Dels på grund av vanesak, dels för att de ansåg att kostnaden för revisionen inte var så stor att det inte skulle vara värt att fortsätta med revisionen. Även fast företag F startades 2019 tyckte ägaren som har och har haft flera andra företag som grundades innan 2007 att han skulle fortsätta på samma linje och använda revisor även i detta företag.

Företag A har funderingar på att återgå till att använda en revisor eftersom han anser att det ger en extra trygghet och att kostnaden inte är så hög i och med att företaget har en hög omsättning. Även han har upplevt att revisorn utför ett noggrant arbete och att fel i redovisningen kan upptäckas i tid av en revisor.

Även företag C, D och E var företagare och hade företag innan 2007 men beslöt i samband med den nya lagen att slopa revisionen i de företag som var under gränsvärdena, eftersom de inte ansåg att nyttan översteg kostnaden.

Företag G och B grundades efter 2007 och ägarna har inte haft företag innan. Företag B ville göra rätt enligt vad som står i lagen och eftersom han inte hade något att relatera till från innan valde han bort revisionen eftersom det inte var ett måste enligt lagen.

5.2.6 Revisorns övriga uppgifter

Företag F som använde sig av frivillig revision nämnde tidigare att det inte är på grund av revisionsberättelsen eller för att intressenternas skull. Den främsta anledningen till att han har valt att använda sig av frivillig revision och varför han också anser att alla verksamma bolag borde göra det är för att ta del av den kunskap en revisor besitter. Han förklarar på detta sätt:

Man blir väldigt hemmablind som ensam ägare i ett företag, det saknas ett bollplank att bolla idéer med. Visst går det att fråga vissa saker av en redovisare men då faktureras extra timmar för det. Jag har upplevt att det är enkelt och effektivt att slå en signal åt revisorn som har bred kunskap och kan svara på de flesta frågorna, han har heller inte tagit extra betalt för det. Även fast jag varit företagare i många år har jag inte den kunskap som en revisor har, dessutom finns inte den tid som behövs för att sätta sig in i allt. Jag har använt mig av revisor när det kommer till ägarbyte i företag och allmänna frågor kring företaget. Till exempel kan en revisor säga att nu har din omsättning gått upp si och så mycket men resultatet är det samma. Då får man reda i varför det är så och på det sättet kanske man kan upptäcka något som hjälper en att bli mer lönsamt – Företag F

Företagare F tycker företagare i stället för att bara se revisionen som en kostnad som senare leder till en revisionsberättelse också kunde se det som en investering i företaget och att revisorer kunder fungera mera som rådgivare. Ett exempel som F föreslår är att de varje år kunde ingå två timmars rådgivning där revisorn och företagaren går igenom de olika posterna i bokslutet och vad som granskats.

Företagare D har använt sig av en jurist för att få hjälp med skattefrågor. Han kunde dock tänka sig att anlita en revisor ifall han upplevde att han fick den hjälp han behövde. Men från tidigare erfarenheter upplever han inte att en revisor besitter den kunskapen som behövs. Han tycker att det borde ingå något mer i en vanlig revision än bara revisionsberättelsen och anser att det kunde vara ett bra helhetskoncept att ha en revisor med full insyn i bolaget som samtidigt fungerar rådgivande.

Det bästa skulle förstås vara att det fanns en person som redan är relativt insatt i bolaget som också kunde fungera rådgivande och hjälpa till med skattefrågor osv. – Företag D

De övriga företagen har inte använt sig av revisor i några andra ärenden och företag C anser att det är enklare att använda sig av en jurist eller mäklare vid skatte- eller värderingsfrågor.

5.2.7 Gränsvärden

Det fanns lite olika åsikter om huruvida gränsvärden skulle höjas från de nuvarande bland respondenterna. Företagare E påpekade att hon är ensam ägare och har full kontroll på varje transaktion och händelse i företaget, inte heller har företaget några banklån och företaget är ett familjeägt företag som funnits inom familjen i över 50 år. Hon anser att det är fullständigt onödigt med revision och att gränsvärdena är för låga. Företag G, H och I ansåg däremot att de gränsvärden som finns idag är bra och varken behöver höjas eller sänkas. Företagare H ansåg att kostnaden ändå är så pass liten för företag med en omsättning på 200 000 euro och uppåt att företagen borde klara av den kostnaden. H tror inte att det inverkar på konkurrenskraften och att ifall en kostnad kring 1000 euro på den omsättningen känns överkomlig kanske företaget har andra problem.

När jag ställde frågan huruvida respondenterna tror att de låga gränsvärden som finns i dagens läge i Finland inverkar på företagens konkurrenskraft var åsikterna ganska överensstämmande. Företagarna trodde inte att kostnaden för en revision i ett litet företag verkade på dess konkurrenskraft.

Jag tror det är så att ett lönsamt och välmående företag klarar av kostnaden för revisionen lättare än ett företag som redan har ekonomiska problem. En årlig kostnad på 1000 euro borde inte vara något problem för ett välmående företag
– Företag I

Företag A anser att de gränsvärden som används idag är svåra att förhålla sig till när omsättningen kan variera stort från år till år inom byggbranschen. Ifall omsättningen är stor två år i rad behöver företaget anlita en revisor medan omsättningen kanske igen sjunker år tre. Företaget hade år 2021 en hög omsättning på grund av försäljning av projekt som sträcker sig över flera år. Företagaren behöver då tänka på att ha en omsättning under 200 000 euro år 2022 för att inte komma över gränsvärden eftersom balansomslutningen redan är över 100 000 euro. På grund av detta tänker företag A att det skulle vara enklare att använda sig av en revisor även fast inte gränsvärden uppfylls varje år.

5.3 Sammanfattning

Utifrån de olika respondenternas svar kan det konstaterats att det finns mycket olika åsikter kring revision och frivillig revision. I nedanstående tabell presenterar jag de viktigaste anledningarna till att företagen valt eller inte valt att använda sig av revisor. Företag F, H och I använder sig av frivillig revision medan de övriga inte använder sig av revisor.

Företag	Anledningar
A	Litar tillräckligt på extern redovisare Vanesak
B	Storleken på företaget Har ingen erfarenhet av en revisor Kostnaden överstiger inte nyttan
C	Litar tillräckligt på extern redovisare Kostnaden överstiger inte nyttan
D	Litar tillräckligt på extern redovisare Kostnaden överstiger inte nyttan
E	Kostnaden överstiger inte nyttan Litar tillräckligt på extern redovisare Intern kontroll
F – Revision	Rådgivningen från revisorn viktigast Nyttan överstiger kostnaden Vanesak
G	Kostnaden överstiger inte nyttan Intern kontroll
H - Revision	Trygghet på grund av intern redovisning Nyttan överstiger kostnaden Vanesak
I - Revision	Nyttan överstiger kostnaden Trygghet på grund av intern redovisning Vanesak

Tabell 3 Presentation av resultat

6 Resultatanalys och diskussion

I detta kapitel analyseras den data som samlats in och återkoppling mellan empirin och teorin görs. Nedan kommer jag att analysera resultatet med hjälp av intressentteorin samt även göra en jämförelse med tidigare forskning.

6.1 Intressentteorin

Den teori som jag utgick från i kapitel två var intressentteorin. Intressentteorin utgår från att företag även bör fatta beslut som gynnar dess intressenter för att företagen ska kunna lyckas. Företagets intressenter kan delas in i primära och sekundära intressenter där de primära är sådan som till större del påverkas av ett företags beslut medan sekundära intressenter påverkas mer indirekt (Weiss, 2014). I denna avhandling fokuseras främst på ett företags primära intressenter så som kreditgivare, anställda, leverantörer, kunder och Skatteverket, detta eftersom företagen som deltog i undersökningen är så pass små.

I tidigare forskning hittades indikationer på att intressenterna och främst kreditgivarna tenderar att lita mer på företag vars finansiella rapporter har reviderats Knechel m.fl. (2008). Många trodde dessutom när revisionsplikten för de minsta företagens togs bort att bankerna i allt större utsträckning skulle börja kräva revision. Även i Ojala m.fl. (2016) forskning visar resultatet att en huvudsaklig faktor till att företag väljer att använda sig av frivillig revision är för att säkra leveranser och krediter från företages leverantörer.

Jensen (2002) lyfter upp kritik mot intressentteorin där det svåra blir att kunna maximera vinsten för företages ägare samtidigt som intressenternas behov bör uppfyllas. För att kunna maximera vinsten i ett företag bör onödiga kostnader tas bort men för att kunna maximera vinster bör även företagsledningen säkerställa att leverantörer levererar varor och att kreditgivaren beviljar lån till en bra ränta för att företaget skall kunna växa eller investera.

Utifrån de intervjuade företagens perspektiv var inte detta en anledning till att använda sig av frivillig revision. Dock påpekades av samtliga respondenter att en god relation jämt emot företagets intressenter är av högt värde för att kunna bedriva framgångsrik

verksamhet. Dock ansågs inte att denna goda relation och förtroende uppnås genom att anlita en revisor.

6.1.1 Kreditinstituten som intressent

Flera av företagen som deltog i undersökningen hade banklån. Samtliga var överens om att bankerna inte hade ställt något krav på att företagen skulle uppvisa någon revisionsberättelse för att få lån. Bankerna var dock noga med att få in bokslut och även i vissa fall kvartals och halvårsbokslut. En stor del av respondenterna var även överens om att bankerna lägger ett stort värde i att företagen använder en extern redovisare för att upprätta bokslut. Det verkar alltså vara så att bankerna sätter högre värde i andra faktorer så som företagets lönsamhet och personliga relationer till företagaren än vad de sätter i huruvida en revisor används eller inte. I slutändan är det förstås viktigare med säkerheter till banklånen och att ett företag är lönsamt för att kunna betala av lånen. Här kan man även ta i beaktande att denna undersökning utfördes på Åland som är ett litet samhälle med enbart 30 000 invånare. Det blir således enkelt att skapa personliga relationer till kunderna eftersom det är ett så pass litet samhälle. Det finns även tre banker på Åland så man kan tänka sig att konkurrensen är hård kring kunderna och därför bör bankerna vara flexibla för att locka kunder. I en större stad eller större samhälle blir inte den personliga kundkontakten på samma sätt och bankerna känner inte till kunderna och dess affärer i lika stor utsträckning. Därför kan man anta att bankerna ställer högre krav för att ge ut företagslån, och då kan det bli aktuellt med ett krav på revision av företagets finansiella rapporter för att kunna bevilja företagslån.

Att bankerna är noggranna med att få in bokslut och i vissa fall även kvartalsrapporter visar på att de sätter högt värde i dessa rapporter och även förlitar sig på att de är korrekta och visar en rättvis bild av företagets ekonomiska ställning. Utifrån denna avhandling kan man inte dra någon slutsats om bankerna litar mer på bokslut som är upprättade av en redovisningsbyrå än internt upprättade bokslut eftersom de företag som skötte sin redovisning internt även använde sig av en revisor, eftersom samtliga bokslut var granskade eller upprättade av en extern part. En av revisorns uppgifter är att uttala sig om huruvida bokslutet ger en rättvis bild av företagets ekonomiska ställning och ifall bankerna baserat sina lån till företagen på bokslutet borde det förstås vara av yttersta vikt att bokslutet är korrekt upprättat.

6.1.2 Skattemyndigheterna som intressent

Som även konstaterades i kapitel två är skattemyndigheterna en viktig intressent till företagare. Skattemyndigheterna vill få in korrekta rapporter och försäkra sig om att den skatt som betalas baseras på rätta grunder. Det viktigaste redskapet för att bekämpa grå ekonomi och skattebrott är de skatterevisioner som Skatteverket utför med jämna mellanrum (Vero, 2022). Bland företagen som deltog i undersökningen och som hade varit företagare en längre tid verkar det som om skatterevision är något som utförs ungefär vart tionde år. Skatteverket var oroliga att skattefusket skulle öka i och med att revisionsplikten avskaffades och som tidigare konstaterats har den slopade revisionsplikten lett till försämrad kvalitet på företags finansiella rapporter. Skatteverket menar på att en viss skattekontroll försvann i samband med att företag inte längre behövde anlita en revisor. Innan revisionsplikten slopades låg alltså kostnaden för revision och den extra kollen som Skatteverket anser att finns med revision på företagen. Men i och med att revisionen blev frivillig behöver i stället Skatteverket utöka sina granskningar för att kunna bekämpa grå ekonomi, och kostnaden ligger då främst på Skatteverket.

Företagarna verkar vara positivt inställda till detta och vill också att grå ekonomi och ekonomisk brottslighet bekämpas i samhället. Men det känns förstås fel att ett ”hederligt” företag ska behöva betala och utföra revision årligen för att Skatteverket kanske ska upptäcka företag som sysslar med ekonomisk brottslighet genom att det företagets revisor upptäcker något fel. De företag som var verksamma inom byggbranschen kommenterade också att det redan ligger extra uppgifter på dem just för att de är verksamma inom den branschen. Till exempel klassar Skatteverket byggbranschen som en riskbransch i och med att byggentreprenaderna delas upp i olika företag och utländsk arbetskraft är vanligt. Övervakningen inom branschen är därför hårdare. Till exempel behöver byggherren redogöra för hela underleverantörskedjan för ett byggprojekt. (Vero, 2022).

Företagen i denna undersökning tycker att det är okej att det utförs skatterevisioner och de som är verksamma inom byggbranschen tycker också att det är bra att det utförs kontroller och liknande för att förhindra grå ekonomi. Men företagarna anser också att det är bra att den största kostnaden sätts på Skatteverket och att företagarna vill sätta sina pengar på att driva och utveckla verksamheten i stället för att sätta pengarna till

en påtvingad revision så som det var innan revisionsplikten för de minsta företagen slopades. De företag som är under gränsvärden för frivillig revision är även så pass små att det summer som eventuellt förvinner i och med ekonomisk brottslighet inte är betydande anser företagarna.

6.1.3 Övriga intressenter

En annan viktig primärintressent är företagets leverantörer. Samtliga företag som deltog i denna avhandling var överens om att ett företags leverantörer inte sätter något värde i huruvida företaget använder sig av en revisor. I tidigare forskning av Ojala m.fl (2016) var en anledning till att använda sig av frivillig revision för att försäkra sig om leveranser och kredit av företagets leverantörer. Som tidigare nämnts utfördes största delen av denna undersökning på Åland och respondenterna påpekade att man inte blir långlivad som företagare ifall inte betalningen till leverantörerna sker i tid. Det verkar alltså som att samma princip som hos kreditgivarna tillämpas hos leverantörerna, det vill säga att företaget sköter betalningarna och också att det finns en personlig relation mellan företagaren och leverantören. Det påpekades dock att ifall en leverantör utanför Åland har anlitas har leverantören gjort en kreditkontroll på företaget för att försäkra sig om att företaget har möjlighet att betala för varorna. Det här innebär alltså att på en mindre ort tär de personliga relationerna fungerar kanske leverantören inte ställer krav på företagarna på samma sätt som på en större ort. Leverantören vill förstås sälja varor och ifall kunderna är färre och det är högre konkurrens om kunder kanske leverantörer helt enkelt måste lita på företagarna för att få varor sålda. På större orter blir företagarna mer anonyma och leverantörerna känner inte till de på samma sätt, då kanske leverantörerna vill försäkra sig om att företagarna är seriösa och då kan ett revisionskrav eller i alla fall kreditkontroll mer aktuellt.

6.2 Tidigare forskning

I nedanstående avsnitt kommer jag att analysera resultatet mot tidigare forskning för att jämföra hur bra denna avhandlings resultat avspeglar sig mot tidigare forskning. De tidigare forskningarna som jag lyft fram i kapitel tre är utförda med en kvantitativ metod medan jag i denna avhandling använt mig av en kvalitativ metod. I och med att det är skillnad i forskningsmetoderna går det inte att jämföra resultaten rakt av, dock

är det intressant att jämföra ifall det finns likheter och skillnader och i så fall vad skillnaderna beror på.

6.2.1 Agentförhållande

I tidigare forskning av Niemi m.fl. (2012) hittades indikationer på att ett agentförhållande kan uppstå då risken ligger på ägarna till företaget medan den externa redovisaren har ansvar för att upprätta de finansiella rapporterna. Undersökningen i denna avhandling visade att de som har valt att använda sig av en extern redovisare använder det som ett argument för att inte ytterligare behövs anlita en revisor. Det vill säga tvärtemot vad tidigare forskning visat och att inget agentförhållande uppstår. Företagarna litar på att den externa redovisaren upprättar riktiga rapporter och därför behövs varken en revisor för att granska redovisarens arbete eller de finansiella rapporterna. Utifrån dessa svar kan det konstaterats att tilliten till externa redovisningsbyråer är hög och att ingen informationsasymmetri anses finnas mellan de företag som använder sig av en extern redovisare och dess ägare. Tvärtemot ses det betryggande att en utomstående kunnig part sköter om redovisningen. Respondenterna påpekade dock att de också har ett eget ansvar i att kontrollera att de finansiella rapporterna blir rätt och i och med att företagen under gränsvärden för frivillig revision är så små har också ägarna möjlighet att ha full koll på företagets ekonomi.

Ett av företagen som använde sig av intern redovisning påpekade dock att han inte skulle våga använda sig av en extern redovisare med tanke på den förskingringshärva som utspelade sig på Åland under åren 2009–2014. I det fallet förskingrade en bokförare över 800 000 euro från kunderna eftersom bokföraren hade dispositionsrätt till sina kunders konto (Huvudstadsbladet, 2013). Detta pågick under flera års tid utan att kunderna lade märke till det. I och med att åtta av nio företag som deltog i denna undersökning är verksamma på Åland trodde jag att denna förskingringshärva skulle vara i färskt minne och påverka företagens syn på externa redovisare men så verkar inte fallet vara, eftersom respondenterna var tydliga med att påpeka att de litar på sin externa redovisare.

De företag som sköter sin redovisning internt påpekade dock att det känns tryggare än att de skulle välja att anlita en extern redovisare eftersom de upplever att den interna redovisaren har tillgång till information på ett helt annat sätt. Dock vill de ändå

försäkra att de finansiella rapporterna blir korrekt gjorda och upplever därför att det är betryggande att anlita en revisor för detta.

Med andra ord finns det delade meningar kring hur pass mycket man kan lita på en extern redovisare samtidigt som denna avhandling visar att de som väljer att anlita en extern redovisare litar tillräckligt på redovisarens arbete och inte upplever att något agentförhållande uppstår och således inte heller någon revisor som granskar redovisarens arbete.

Agentförhållande kan också uppstå mellan andra parter så som ett företags ägare och dess ledning. I denna undersökning blir inte det relevant eftersom ägarna och ledningen är samma person i alla de deltagande företagen. Ett annat agentförhållande som kan uppstå är mellan företagen och dess kreditgivare. I det fallet har företagen informationsövertag jämt mot dess kreditgivare. Kreditgivarna vill att de rapporter som företagen tillhandahåller är korrekta och således kunde en oberoende revision försäkra bankerna om att rapporterna är korrekta. Resultatet av undersökningen visade att kreditgivarna litar tillräckligt på företagarna utan att en revisor bör granska de finansiella rapporterna. I mindre företag verkar det mera handla om att företagen bör visa upp en lönsamhet, ha tillräckliga säkerheter för banklånen samt att bankerna vill ha en personlig relation till företagarna. Kreditgivarna var även viktiga med att få in finansiella rapporter för att se hur det går för företagen.

6.2.2 Spritt ägandeskap

Tidigare forskning av Ojala m.fl. (2016) visar att spritt ägandeskap är en anledning till att företag väljer att använda sig av frivillig revision. I denna undersökning fanns det företag som hade spritt ägandeskap inom familjen och nära vänskrets. Samtliga av dessa påpekade att det spridda ägandeskapet inte var en anledning till att företaget skulle välja att använda sig av frivillig revision. Samtliga av de företag som hade spritt ägandeskap använde sig också av frivillig revision. I en kvantitativ forskning hade det alltså kunnat se ut som att det spridda ägandeskapet var en anledning till att revisor anlitas även fast det kanske inte var någon av anledningarna till att företaget valt att anlita en revisor som i detta fall. Den tidigare forskningen berättar inte heller vilken typ av spritt ägandeskap det handlar om, ifall det är ett familjeägt företag eller om det är många olika ägare med olika roller inom företaget.

Det kan också poängteras att det spridda ägandeskapet bland företagen som deltog i denna avhandling främst var mellan familjen och nära vänskrets. Ifall det spridda ägandeskapet är mellan mer obekanta personer kanske en revision kan bli aktuell för att förtroendet för den andra ägaren inte är lika högt. Alla ägare var också delaktiga i styrningen av företagen, det fanns således inga passiva ägare. I det fallet hade man kunnat tänka sig att de ägare som inte är delaktig i företagets verksamhet skulle vilja försäkra sig om att den andra ägaren agerade utifrån företagets bästa och med hjälp av revision av bolaget rapporter skulle den passiva ägaren få en försäkran om det.

6.2.3 Storleken på företaget

Tidigare forskning av Niemi m.fl. (2012, s.169–196) visade att företag med högre omsättning tenderar att använda sig av frivillig revision i högre utsträckning. Storleken på företagen omsättningsmässigt i denna avhandling varierar mellan en omsättning på 50 000 euro till 300 000 euro. Två av de företagen som använde sig av frivillig revision hade enbart en omsättning på 50 000 euro medan det tredje företaget hade en omsättning på 200 000 euro. Det största företaget omsättningsmässigt var på 300 000 euro och använde inte frivillig revision. Utifrån detta kan man dra slutsatsen att det inte är storleken på företaget som inverkar valet kring frivillig revision. Det största företaget som deltog i undersökningen använder i dagsläget ingen revisor men har planer på att börja göra det och det beror främst på att företaget växer och vissa år uppfylls gränsvärden och andra inte, för att inte behöva hålla koll på detta tänker företagaren börja använda en revisor. De övriga företagen har inga planer på att använda någon revisor innan gränsvärden för det uppfylls. De företagen som valt bort revision påpekade dock att det är för att företaget är så pass litet att ägarna har möjlighet att ha full kontroll över allt som händer i företaget och således blir en revision onödig. Flera ansåg även att när omsättningen är kring 200 000 euro och under är det fullt möjligt för ägaren att hålla koll på vad som sker i företagen och således är revision inte nödvändigt för så pass små företag.

Slutsatsen blir således att det inte hänger enbart på storleken på företaget ifall ett företag väljer att anlita revisor eller inte, men att det kan inverka ifall företaget är precis på gränsen. Detta beror till viss del på att alla företag under gränsvärden i Finland är små till storleken. Om man skulle jämföra med Tyskland där omsättningen får vara upp till 12 miljoner euro innan en revisor behöver användas skulle det antagligen vara

så att företag som har större omsättning i större utsträckning skulle använda sig av revisor.

6.2.4 Intern kontroll

Tidigare forskning av Niemi m.fl. (2012) visar även att en avgörande faktor till att använda frivillig revision är att verifiera den interna kontrollen samt för att förbättra kvaliteten på de finansiella rapporterna. De företag som använde sig av frivillig revision i min undersökning hade detta som ett argument eftersom de ville verifiera den interna redovisningen och förbättra kvaliteten på den. Även ett av företagen som använde sig av frivillig revision ville verifiera den interna kontrollen genom att rådföra en revisor kring strategiska och skattefrågor gällande företaget.

De företag som använde sig av en extern redovisade påpekade att de anser att kvaliteten på de finansiella rapporterna redan är tillräckligt hög eftersom de använder sig av en kompetent redovisare som har kunskap inom området. De flesta påpekade också att de har en bra intern kontroll redan eftersom företaget är så pass litet.

6.2.5 Kostnad i relation till nytta

Som många tidigare forskningar också visat så är kostnaden oftast det vanligaste argumentet till att företagen väljer att avstå revisionen. Det var även syftet med EU:s direktiv om att ta bort revisionsplikten för de minsta företagen. Man ville minska på de administrativa bördorna och kostnaderna för att företagen skulle bli mer lönsamma och konkurrenskraftiga. De företagen som valt bort revision påpekade i första hand att det var på grund av att de inte hade någon nytta av revisionen och därför blir det en onödig kostnad. De flesta ansåg dock att de skulle vara beredd att betala för revision ifall de upplevde att de fick något mervärde av den.

Eftersom gränsvärdena i Finland är väldigt låga jämfört med vissa andra EU länders är ett icke revisionspliktigt företag i Finland väldigt litet i jämförelse med ett icke revisionspliktigt företag i till exempel Tyskland. Kostnaden för revision stiger i samband med storleken på företaget och därför handlar det också om större summor pengar som kan sparas in genom att välja bort revision i ett företag i till exempel Tyskland som är under gränsvärden i Tyskland. Man kan även här tänka att nyttan med revisionen stiger i samband med storleken på ett företag och att också övriga

intressenter börjar ställa högre krav på större företag. Men i och med att de företag som är under gränsvärden i Finland är så pass små och även om inte kostnaden är mer än kanske 1 % av omsättningen så bidrar inte heller en revision till något mervärde till företaget.

6.3 Övriga faktorer

En intressant slutsats som kan dras utifrån intervjuerna är att de företag som använder sig av frivillig revision till viss del gör det utifrån gammal vana. Ett av de deltagande företagen gjorde de till och med i flera års tid utan att veta att det var frivilligt, medan de övriga företagen som ännu i dagens läge påpekade att de till viss del ännu gör det på grund av gammal vana. Detta kan man även se indikationer på i Ojala m.fl. (2016) forskning i och med att de första åren efter att revisionsplikten slopades var det ännu en stor del som använde sig av frivillig revision medan den minskade med åren. En viss del av företagen som använde sig av frivillig revision just efter att den nya lagen trädde i kraft kanske gjorde det på grund av okunskap och en annan del kanske gjorde det på grund av gammal vana. Det är nu 15 år sedan den nya lagen trädde i kraft och det verkar fortfarande finnas företag som använder sig av frivillig revision på grund av gammal vana men även i kombination med andra fördelar som revisionen kan ge. De företagen som deltog i min undersökning där både företagen och företagarna var nya påpekade att de inte har någon tidigare relation till revision och således också har svårt att förhålla sig till vad det egentligen är och vad en revisor gör. I takt med att åren går kanske dessa företag som valt att använda sig av frivillig revision på grund av det känns invariant och tryggt minskar.

Värt att nämnas är också att det fanns deltagande företag som valde att avstå från frivillig revision i samband med att den nya lagen trädde i kraft. Dessa företag ansåg alltså att revisionen inte bidrog med något mervärde och valde därför att ta bort revisionen eftersom det inte längre fanns något lagkrav på det. Gammal vana i sig är alltså inte en tillräckligt stark anledning till att välja frivillig revision utan det behövs även en annan anledning i kombination.

7 Slutsats

I detta avslutande kapitel hålls en avslutande diskussion och avhandlingens slutsatser fastställs baserat på det empiriska kapitlet. I kapitlet kommer även avhandlingens begränsningar samt bidrag till forskningsområdet att ges. Kapitlet avslutas med ett förslag till fortsatt forskning inom ämnesområdet ges.

7.1 Sammanfattning

Syftet med denna avhandling var att undersöka vilka faktorer enligt småföretagare inverkar valet av att använda sig av frivillig revision alternativt avstå. Avhandlingens forskningsfråga löd således:

Vilka faktorer påverkar valet att använda sig av frivillig revision alternativt avstå från frivillig revision?

Genom nio semistrukturerade intervjuer med ägare till företag från olika branscher försökte jag besvara forskningsfrågan. Intervjuerna var semistrukturerade där respondenten fritt hade möjlighet att berätta om vilka uppfattningar personen hade kring revision och frivillig revision. När jag ställde frågor kring revision var den första reaktionen av samtliga företag att det inte var något som företagen funderat speciellt mycket på. Men när jag gick in på djupet hade de flesta företagare ändå en åsikt kring revision och frivillig revision. Eftersom flera av respondenterna hade varit företagare i många år och också innan 2007 när revisionsplikten slopades för de minsta företagen fanns, begränsade jag inte respondenterna till att enbart prata om det aktuella företaget. Detta eftersom jag ansåg att det är relevant också att få med relevant information från hur det var innan revisionsplikten avskaffades.

Den revisionsteorin som lyftes upp i avhandlingen teoretiska referensram var intressentteorin. Resultatet av undersökningen visade dock att intressenterna inte ställde några krav på företagen gällande revision. De vanligaste anledningarna till att företagen valde att avstå från den frivilliga revisionen var att nyttan inte översteg kostnaden, företaget använde sig av en extern redovisare samt att företaget var så pass litet att företagaren har möjlighet att hålla koll på alla transaktioner. Eftersom revisionen inte tillför något mervärde enligt de som valt bort revisionen blir också

kostnaden för hög. Företagarna ansåg även att en extern redovisning fungerar som en försäkrans till att de finansiella rapporterna visar en rättvis bild av företagets ekonomiska ställning samt att de blir korrekt gjorda och att kvaliteten är tillräckligt hög. Företagarna påpekade också att de har full koll på allt som sker i företaget eftersom företagen är så pass små och behöver således inte den ytterligare verifieringen som en revision kan ge.

De viktigaste anledningarna till att företag valde att använda sig av frivillig revision var att företaget ville verifiera sin interna redovisning, att det är en vanesak samt att revisorn fungerar som en rådgivare. De företagen som valt att använda sig av frivillig revision ansåg således att nytta och mervärdet som uppstår från revisionen överstiger kostnaden. Samtliga av de företag som använde sig av frivillig revision var också företagare innan 2007 och fortsatte därför att använda sig av revision även fast lagen ändrades.

Att fatta beslut baserat på intressenternas vilja är också viktigt enligt företagarna men eftersom revision inte har efterfrågats av någon intressent är det inte en anledning till att välja revision. Att skapa förtroende jämt mot företagets intressenter görs främst genom personliga relationer och att uppfylla det som lovats mot intressenterna. Kreditgivarna vill ha betalt i tid, säkerheter till lånen och korrekta finansiella rapporter och det fås även fast inte en revisor används. Genom att anlita en extern kunnig redovisningsspecialist får företagen fram korrekta rapporter som företagarna inte anser att behöver revideras. Skatteverket är också en viktig intressent även fast företagare inte är beroende av Skatteverket på samma sätt som andra intressenter så som kreditgivare, kunder och leverantörer. Att Skatteverket utför granskningar och skatterevisioner är något som behövs för att bekämpa skattefusk och grå ekonomi och bättre på det sättet eftersom kostnaden inte sätts direkt på företagarna som i en vanlig revision.

Denna undersökning var väldigt småskalig men utifrån de resultat som framkom kan det konstateras att det finns många olika anledningar till att företag väljer att använda sig av frivillig revision eller att avstå. Det verkar också vara så att företagare som tidigare behövt använda sig av revisor på grund av att företaget varit större eller för att de var tvungna enligt lag före 2007 tenderar att i större utsträckning använda sig av

frivillig revision i dagens läge. Detta beror på att det blivit en vanesak men också på att företagarna då vet vad revision innebär och på vilket sätt det kan bidra till företaget. En ny företagare har ingen erfarenhet av revision och kanske mer ser revisionen enbart som en extra kostnad.

Forskningsfrågan i denna avhandling blir således besvarad och det kan konstateras att det finns många olika anledningar till att företag väljer eller inte väljer frivillig revision. Det ska bli intressant att se hur det utvecklas i framtiden, dels på grund av att det blir allt längre sen 2007 och då den nya revisionslagen trädde i kraft, dels hur det blir ifall gränsvärdena ytterligare höjs.

7.2 Studiens begränsningar

Syftet med avhandlingen var med hjälp av teori och tidigare forskning fördjupa mig inom ämnesområdet frivillig revision. Därefter utfördes en kvalitativ undersökning där den teoretiska delen tillämpades. Genom detta ville jag skapa en bredare förståelse till varför vissa företag väljer frivillig revision medan andra avstår.

Av de nio företag som deltog i undersökningen använde tre företag frivillig revision medan resterande sex hade valt att avstå. Begränsningar i studien blir således att antalet respondenter var relativt lågt och speciellt de företag som använder sig av frivillig revision. En annan avgränsning i studien är att åtta av nio företag är verksamma på Åland, det vill säga ett litet samhälle. Resultatet av studien avspeglar således hur det kan fungera på en liten marknad.

7.3 Bidrag till forskningsområdet

Denna avhandling bidrar till att ytterligare skapa en förståelse för varför vissa företag väljer att använda sig av frivillig revision men även en djupare förståelse för varför majoriteten väljer att avstå. I och med att denna avhandling utfördes med hjälp av en kvalitativ metod gick den in på djupet till hur företagarna tänker kring frivillig revision. Även fast undersökningen var småskalig kan man hitta indikationer på att företag som tidigare använt revisor på grund av att de var tvungna enligt lag, i större utsträckning väljer att även fortsätta med det. Företagarna har upplevt revision och således också fått se vilket mervärde det kan skapa för företaget och därför fortsätter företagarna att än i dagens läge använda sig av frivillig revision. De företag som inte har upplevt

revision på samma sätt förstår inte heller vilket värde den kan ha för företaget. Bland tidigare forskning har inte denna anledning tagits upp som en faktor som inverkar vid valet kring revision.

7.4 Förslag till fortsatt forskning

I denna avhandling har jag med hjälp av en kvalitativ metod undersökt vilka faktorer som kan tänkas förklara varför företagare väljer att använda sig av frivillig revision alternativt avstå från den frivilliga revisionen. Avhandlingen begränsades till att enbart undersöka frivillig revision ut företagens perspektiv. I studien användes både företag som valt att använda sig av frivillig revision och företag som valt att avstå.

Även om det redan finns en hel del tidigare forskning kring frivillig revision finns det förstås även vidare forskningsmöjligheter. Ett förslag till fortsatt forskning kunde vara att enbart inrikta sig på företag som valt att använda sig av frivillig revision och således undersöka om anledningen till det varierar eller om olika företag har olika argument för att använda sig av frivillig revision. För att få ett bredare perspektiv kunde även ett förslag till fortsatt forskning vara att utföra en studie över hur olika intressenter så som leverantörer, kreditgivare och Skatteverket ställer sig till frivillig revision.

Ifall inte bankerna har något krav på ett bolags finansiella rapporter bör vara reviderade borde de i högsta grad vara intresserad av att kvaliteten på de finansiella rapporterna är hög. Därför är ett annat förslag till fortsatt forskning att undersöka ifall bankerna tenderar att lita mer på företag vars redovisning sköts internt eller ifall en intern och extern redovisning är likvärdiga hos bankerna.

Källförteckning

- (2013). *2013/34/EU*. Europaparlamentets och rådets direktiv.
- Accountancy europe*. (April 2021). Hämtat från Audit exemption thresholds in europe:
<https://www.accountancyeurope.eu/wp-content/uploads/Audit-exemption-thresholds-in-Europe.pdf>
- Airaksinen, O. (den 28 September 2020). Kannattaako pienyrityksen hankkia tilintarkastaja?
Talous taito. Hämtat från <https://www.taloustaito.fi/tyo-elake/kannattaako-pienyrityksen-hankkia-tilintarkastaja/#4fb850d9>
- Alvehus, J. (2019). *Skriva uppsats med kvalitativ metod* (2 uppl.). Stockholm: Liber.
- Apajalahti, A. (den 9 November 2017). *Suomen tilintarkastajat*. Hämtat från Tilintarkastajat luottamusta rakentamassa – 1970-luvulta 2000-luvulle:
<https://tilintarkastajat.fi/artikkelit/tilintarkastajat-luottamusta-rakentamassa-1970-luvulta-2000-luvulle/>
- Apajalahti, A. (den 8 November 2017). *Suomen tilintarkastajat*. Hämtat från Tilintarkastajat luottamusta rakentamassa – 1800-luvulta 1960-luvulle:
<https://tilintarkastajat.fi/blogit/tilintarkastajat-luottamusta-rakentamassa-1800-luvulta-1960-luvulle/>
- Arbets- och näringsministeriet*. (den 23 Juni 2020). Hämtat från Ett betänkande om att ta i bruk en lättare granskning än den lagstadgade revisionen har blivit klart:
<https://tem.fi/sv/-/ett-betankande-om-att-ta-i-bruk-en-lattare-granskning-an-den-lagstadgade-revisionen-har-blivit-klart>
- Arbets och näringsministeriet. (den 9 September 2020). *Arbets och näringsministeriet*. Hämtat från Betänkande om ibruktagande av en granskning som är lättare än lagstadgad revision på remiss: <https://tem.fi/sv/-/betankande-om-ibruktagande-av-en-granskning-som-ar-lattare-an-lagstadgad-revision-pa-remiss>
- Bryman, A., & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder* (3:dje uppl.). Malmö: Liber.
- Carrington, T. (2014). *Revision* (2:a uppl.). Stockholm: Liber.
- Chow, C. (April 1982). The demand for external auditing: Size, debt and ownership influences. *American accounting assoiation*, 57(2), 272-291.
- Dalen, M. (2015). *Intervju som metod* (2 uppl.). (B. Kärnekull, & E. Kärnekull, Övers.) Malmö: Gleerups.
- Daunfeldt, S.-O., & Rudholm, N. (2021). *Den slojade revisionsplikten för små bolag: En granskning av granskarnas rapporter*. Handelns forskningsinstitut.
- Dedman, E., & Kausar, A. (2012). The impact of voluntary audit on credit ratings: evidence from UK private firms. *Accounting and business research*, 42(4), ss. 397-418.
- Egels, N. (2003). Intressentmodellen – En värld full av missförstånd och tolkningar. *Ethos*(3), ss. 46-47.

- FAR. (2006). Hämtat från Far online:
https://www.faronline.se/dokument/r/revision_en_praktisk_beskrivning/
- Freeman, E. (1984). *A stakeholder approach*. Minnesota: Cambridge university press.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage publications.
- Hjorth, M., Sandberg, H., Thelander, Å., & Simonsson, C. (1998). *Möten på fältet. Kvalitativ metod i teori och praktik*. Department of sociology, Lund Universirt.
- Huvudstadsbladet. (den 13 Februari 2013). Forskingringshärva på Åland till åklagare. *Huvudstadsbladet*. Hämtat från <http://gamla.hbl.fi/nyheter/2013-02-13/forskingringsharva-pa-aland-till-aklagare>
- Itonen, K. (2017). Vapaaehtoinen tilintarkastus suomessa. *Tilintarkastajat*, 1, ss. 52-55.
- Jensen, M. C. (den 11 April 2002). Value maximization, stakeholder theory, and the corporate objective function. *Business Ethics Quarterly*, ss. 235-256.
- Knechel, R., Niemi, L., & Sundgren, S. (den 18 Mars 2008). Determinants of auditor choice: Evidence from a small client market. *International journal of auditing*, 12(1), 65-88.
- Lennartsson, R. (2021). Nordens låga trösklar för revisionsplikt – så skiljer vi oss från resten av EU. *Balans*(6).
- Lennox, C., & Pittman, J. (Augusti 2011). Voluntary audits versus mandatory audits. *The accounting review*, ss. 1655-1678.
- Niemi, L., Kinnunen, J., Ojala, H., & Troberg, P. (2012). Drivers of voluntary audit in Finland: To be or not to be audited. *Accounting ans business research*.
- Ojala, H., Collins, J., Kinnunen, J., Troberg, P., & Niemi, L. (2016). The demand for voluntary ausit in micro-companies: Evidence from Finland. *International journal of auditing*.
- Panda, B., & Leepsa, n. (2017). Agency theory: Review of theory and evidence on problems and perspectives. *Indian journal of corporate governance*, 10(1), 74-95.
- PRH. (den 7 September 2021). *Patent- och registerstyrelsen* . Hämtat från <https://www.prh.fi/sv/revisionstillsyn/examen.html>
- Pylkkönen, P., & Savolainen, E. (2013). The situation of SME finance in Finland. *Bank of Finland, Bulletin*, 2, ss. 55-64.
- Riksrevisionen. (2017). *Avskaffandet av revisionsplikten för små aktiebolag - en reform som kostar mer än den smakar*. Hämtat från <https://www.riksrevisionen.se/download/18.3daa1b3d160c00a26d2c0f3/1518435499>
28 den 30 November 2021
- Sjöström, T. (den 22 Mars 2018). *Konsulten*. Hämtat från Seminarium: Revisionsplikt – Är en höjning eller sänkning av gränsen bäst för landets företagsamhet?: <https://www.tidningenkonsulten.se/artiklar/seminarium-revisionsplikt-ar-en-hojning-eller-sankning-av-gransen-bast-landets-foretagsamhet/>
- Statics Finland*. (2020). Hämtat från Finland in figures 2020:
https://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yyti_fif_202000_2020_23214_net.pdf

Vero. (den 10 April 2022). Hämtat från Bekämpande av grå ekonomi inom byggbranschen:
https://www.vero.fi/sv/foretag-och-samfund/samarbete-och-tjanster/skatterevision-och-gra-ekonomi/skatterevisioner-i-bekampningen-av-gra-ekonomi/bekampande_av_gra_ekonomi_inom_byggbran/

Vero. (den 4 April 2022). *Vero*. Hämtat från Skatterevision och bekämpning av grå ekonomi:
<https://www.vero.fi/sv/foretag-och-samfund/samarbete-och-tjanster/skatterevision-och-gra-ekonomi/> den 3 April 2022

Weiss, J. W. (2014). *Business ethics a stakeholder and issues management approach*. San Francisko: Berett-Koehler publishers.

Finlands författningssamling

Revisionslag 1141/2015. (den 20 september 2021). Hämtat från Finlex.fi:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2015/20151141>

Aktiebolagslag 624/2006. (den 20 september 2021). Hämtat från Finlex.fi:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2006/20060624>

Bilaga 1

Intervjuguide

Allmänt

1. Berätta lite kort om företaget och din uppgift i företaget?
2. Hur länge har företaget varit verksamt?
3. Hur stor omsättning hade företaget 2020?
4. Har företaget utomstående ägare?
5. Hur sköts redovisningen och årsredovisningen?

Revisionsfrågor

6. Har ni valt att använda er av en revisor?
7. Har ni tidigare använt er av en revisor?
8. Har ni använt er av andra revisionstjänster såsom skatterådgivning eller värdering?
9. Vilka nackdelar anser du att det finns med att anlita en revisor?
10. Vilka fördelar anser du att det finns med att anlita en revisor?

Intressentfrågor

11. Hur anser ni att ett företag får gott förtroende?
12. Anser ni att revision av bolaget finansiella rapporter kan ge bättre förtroende för ett företag?
13. Vilka är företagets viktigaste intressenter?
14. Tror ni att intressenterna (Banken, leverantörer, kunder) bryr sig om att ett företag använder sig av frivillig revision?
15. Har banken krävt revision ifall företaget lyft ett lån/kredit?
16. Anser du att gränsvärdena för revision borde höjas?
17. Finns det någonting du vill tillägga?